

Vlaams
Parlement

vergadering **C239**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 22 april 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de operatie tot vermindering van de administratieve lasten binnen de bevoegdheden Economie, Wetenschap en Innovatie en de vermindering van de regeldruk voor bedrijven – 2725 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de blokkade van het Suezkanaal op de Vlaamse economie – 2780 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Rita Moors aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verlenging van de erkenning van Limburg als ontwrichte zone – 2795 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie – 2836 (2020-2021)	14
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het onderzoek van het Vlaamse 'green lane'-project in het licht van de Brexit – 2863 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over omzetsdalingen door de Brexit – 2945 (2020-2021)	16
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de social impact bonds bij VDAB – 2698 (2020-2021)	20
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het uitrollen van de jobbonus – 2706 (2020-2021)	22
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het monitoren van stress op het werk – 2712 (2020-2021)	27

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Vlaams Intersectoraal Akkoord 6 en de sector van de sociale economie
– 2778 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het toeleiden van werkzoekenden naar een job in de welzijns- en zorgsector
– 2826 (2020-2021)

32

VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het groeipad voor tewerkstelling in de kringloopsector
– 2829 (2020-2021)

38

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over jobhunting en de activering van langdurig werkzoekenden door VDAB
– 2855 (2020-2021)

44

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de operatie tot vermindering van de administratieve lasten binnen de bevoegdheden Economie, Wetenschap en Innovatie en de vermindering van de regeldruk voor bedrijven – 2725 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Goedemorgen, minister. Ik hoop dat u een heel fijne paaspauze hebt gehad. U hebt ongetwijfeld hard doorgewerkt. Ik ben blij u terug te kunnen zien in deze commissie.

Mijn vraag om uitleg gaat over het verminderen van de administratieve lasten. Enkele weken geleden las ik een opiniestuk in De Tijd waarin elf voornamen economen pleiten voor enkele structurele hervormingen, met onder andere de 'ever-green' van een vereenvoudiging en modernisering van de regelgeving. Dat is niet verwonderlijk, want de hoge administratieve lasten en hoge regeldruk in België worden de voorbije jaren in beleidsrapporten – onder andere van de Nationale Bank, de OESO en de Europese Commissie – altijd al naar voren geschoven als een van de grootste hinderpalen voor onze economie en productiviteit. We hebben het vaak over belastingen, over hoge lasten, maar die administratieve lasten vormen voor ondernemers vaak een van de grootste struikelblokken.

In het Jaarverslag 2020 van de Nationale Bank wordt bijvoorbeeld verwezen naar een Eurobarometerenquête – een vergelijking tussen Europese lidstaten – over de perceptie van het ondernemingsklimaat bij Belgische kmo's. Daaruit blijkt dat administratieve lasten en regelgeving worden gezien als een van de voornaamste hinderpalen, zoals ik al zei. De Nationale Bank stelt dat dit een van de voornaamste remmen zet op onze economische groei en productiviteit.

Ook in de beleidsnota Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) staat daarover een passage, waarin wordt gesteld dat die vermindering van de administratieve lasten prioritair behandeld moet worden. Er is echter goed nieuws: we hebben daar in Vlaanderen al werk van gemaakt, want binnen het relanceplan zijn er niet enkel heel veel extra uitgaven, er zit ook een hervormingsluik in. Een van de onderdelen daarvan zijn de zogenaamde schrapsessies. De Vlaamse Regering heeft op 12 maart beslist om daarvoor een overheidsopdracht toe te kennen, genaamd 'vermindering regeldruk' – een naam die alles zegt. Ik denk dat het belang van deze operatie erg groot is, want een vereenvoudiging van de regelgeving leidt niet alleen tot kostenbesparingen voor burgers, bedrijven en de overheid maar ook tot een beter ondernemingsklimaat. Dat zorgt ervoor dat mensen graag gaan ondernemen, dat buitenlandse ondernemers graag naar hier komen. Dat zorgt eigenlijk voor al het goede dat wij hier in de commissie proberen te doen.

In de commissie Financiën vroeg ik aan minister-president Jambon hoever het daarmee staat en hoe die schrapsessies zullen verlopen op alle overheidsdomeinen. Wat ik heel belangrijk vond in zijn antwoord, was dat daarvan tegen de zomer de eerste resultaten geleverd moesten zijn en dat dan de voorstellen bekeken zouden worden om tot een betere regelgeving te komen.

Ik heb hierover de volgende vragen, minister. Ze zijn vergelijkbaar met wat ik al vroeg over de Vlaamse brede heroverweging.

Wat gaan we doen binnen het beleidsdomein EWI en specifiek op het vlak van economie en de budgetten voor onderzoek en ontwikkeling? Welke mogelijkheden

voor vermindering van de regeldruk voor bedrijven ziet u zelf binnen uw bevoegdheden?

Denkt u dat u tegen deze zomer al resultaten zult kunnen voorleggen met betrekking tot de schrapsessies en de vereenvoudiging in het kader van het relanceplan? Welke regelgeving zal hierbij prioritair worden gescreend? Regels zijn natuurlijk vaak wel gemaakt om een reden. Het is altijd gemakkelijk om te zeggen dat er minder regels moeten zijn. We moeten dan wel weten wat overbodig is en waar de knelpunten zitten.

Welke stappen werden reeds gezet? Wat werd er al gerealiseerd?

Hebt u al overleg gepleegd met uw federale collega's?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vande Reyde, ik hoop dat u ook een heel goede paaspauze had. Ik ben blij om gisteren en ook vandaag een aantal van jullie terug te zien.

Zoals u zelf zegt, is het thema belangrijk. Het is een evergreen, ook in de politiek. De reductie van de regeldruk staat in het regeerakkoord en is een belangrijk collectief project van de hele Vlaamse Regering en de Vlaamse administratie in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

Nog maar op 12 maart 2021 werd er een externe consultant aangesteld die het proces begeleidt en stuurt. De bedoeling is dat elk beleidsdomein nu met begeleiding van die consultant zijn regelgeving screent. Het resultaat daarvan zou tegen de zomer van 2021 aan het Departement Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie moeten worden bezorgd.

Het project zit dus nu in de beginfase. De inhoudelijke screening van de regelgeving die betrekking heeft op administratieve lasten moet worden opgemaakt. Het lijkt mij logisch om de prioriteiten te bepalen op basis van deze oefening. Want het is net de inhoudelijke analyse van de regelgeving, onder begeleiding van de aangestelde consultant, die zal aangeven welke prioriteiten er beter worden gelegd.

U vraagt naar de schrapsessies. Zoals ik al zei, zijn we nog maar net gestart. De interne trekkers van het project zijn op 7 april door de leidend ambtenaren aangeduid. Aangezien dit een Vlaamsbrede oefening is, zal de aanpak en de methode binnen ons beleidsdomein EWI afhangen van de aanpak en methoden die de consultant zal voorstellen. Hij werkt het plan uit. En het is goed – daarover zult u het vast eens zijn, collega Vande Reyde – dat we dat Vlaanderenbreed zullen doen en dat niet iedere administratie haar eigen manier zal hebben om het te doen. We moeten dat professioneel aanpakken.

Als de consultant zijn plan van aanpak klaar heeft – dat is dus nog niet gebeurd – kunnen we voluit van start gaan. Specifiek voor wat de 'citizen journeys' betreft, vermeld ik nog graag dat het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) die filosofie zelf systematisch hanteert bij het uittekenen van de processen. We bekijken dat vanuit een businesscase-gerichte benadering, namelijk: hoe kan een instrument een oplossing bieden voor concrete problemen die een ondernemer in de praktijk ervaart in plaats van dat we zulke producten op de VLAIO-website plaatsen. We kijken altijd naar wat het probleem is dat we willen oplossen en hoe we daar een oplossing voor kunnen geven.

Na die oplijsting zullen er een aantal prioriteiten worden gelegd. Maar op dit ogenblik sluiten we geen enkele regelgeving a priori uit. Het is net de bedoeling om met een open en brede blik te kijken naar welke regelgevingen vereenvoudigd of zelfs

afgeschaft zouden kunnen worden. Maar vandaag kan ik nog niet vooruitlopen, collega.

Ik kom tot uw derde vraag. We moeten de bevoegdheidsverdeling nog even schetsen. De bevoegdheden die EWI heeft overeenkomstig de bevoegdheidsverdeling in ons land, situeren zich op het vlak van de financiering van economie, wetenschap en innovatie. Wij zijn dus bevoegd voor het stimuleren van de economie eerder dan voor het bepalen van de diverse regelgevende kaders die van toepassing zijn op onze bedrijven. EWI heeft vanuit zijn eigen regelgeving niet altijd een directe impact op de perceptie van administratieve lasten bij bedrijven en ondernemers. Daarom zijn de rapporten van de OESO en de Nationale Bank waarnaar u verwijst, belangrijk. Daarin wordt vaak verwezen naar fiscaliteit, werkgelegenheid en milieureglementering als bronnen van administratieve lasten. Dat zijn niet de thema's waarop wij vandaag rechtstreeks kunnen optreden. Maar aan uw laatste communicatie te zien, weet u zeer goed dat er een aantal domeinen zijn waarvoor wij vandaag minder hefboomen hebben.

Dat neemt natuurlijk niet weg dat EWI ervoor moet zorgen dat zijn eigen regelgeving zo weinig mogelijk administratieve lasten veroorzaakt. Dat is een voortdurend aandachtspunt, niet alleen voor de ad-hocprojecten, maar ook als het gaat over het stimuleren van economie en innovatie.

Wat betreft projecten die gericht zijn op het verminderen van administratieve lasten kan ik verwijzen naar de vereenvoudiging van de overeenkomst innovatiesteun en de voortdurende inspanningen van VLAIO om de diverse financieringskanalen zo overzichtelijk mogelijk te communiceren aan de ondernemers. De procedures – en dat is dus de keerzijde – moeten wel waterdicht zijn om elke vorm van subsidiefraude te voorkomen. Dat is de pendant: als je een subsidie geeft, moet je goed kunnen controleren waarom je die hebt gegeven en of de doelstellingen die je voor ogen had, ook gerealiseerd zijn.

We hebben de grootste inspanningen wat betreft vereenvoudiging de laatste jaren geleverd op het vlak van digitalisering. De implementatie van de Europese Single Digital Gateway-verordening (SDG) is een vereenvoudigingsproject dat op dit moment wordt uitgerold. Het opzet daarvan is één digitale toegangspoort voor de Europese Unie te creëren en zo Europese burgers en bedrijven online toegang te bieden tot informatie, procedures en diensten voor ondersteuning.

Binnen de Vlaamse overheid wordt de implementatie van deze verordening gecoördineerd door het Vlaamse SDG-coördinatieteam (Digitaal Vlaanderen). Voor EWI is qua administratieve vereenvoudiging de grootste uitdaging het verder digitaliseren en integreren van de procedure 'starten, exploiteren en sluiten van een bedrijf' in samenwerking met andere bevoegde entiteiten.

Voor de implementatie van de Europese Single Digital Gateway-verordening wordt er op dit moment intensief samengewerkt met de federale overheid.

U ziet dus, collega Vande Reyde, dat dit traject loopt. Het is de eerste keer dat we het zo globaal vastpakken, niet alleen binnen Economie maar met de hele Vlaamse overheid. De zomer van 2021 zal een eerste ijkpunt zijn voor de resultaten van deze oefening, ook voor het beleidsdomein EWI.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u mijn communicatie volgt, omgekeerd is dat zeker ook zo.

Ik ben uiteraard blij dat er werk van wordt gemaakt. Als ik bij ondernemers op bezoek ga, hoor ik die geluiden vaak. Ik vraag hen om me te tonen welke regel ze

geschrapt willen zien, wat ik in het parlement kan voorstellen. Dan blijft het wat wazig. De druk is er wel degelijk, het is door het geheel van de dingen. Het is voor de ondernemer altijd moeilijk om te zeggen wat er nu juist overbodig is. In dat opzicht vind ik het een heel goede zaak dat we daar echt een traject hebben, dat er een consultant mee bezig is en alles wat u hebt uitgelegd. Dat zit heel goed.

Bij de Vlaamse Brede Heroverweging is dat hetzelfde. Op een bepaald moment moet men tot resultaten komen. Ik snap dat het project loopt. Ik ben er niet rouwig om als dat nu iets langer duurt dan deze zomer. De grondigheid van het werk weegt meer door dan de snelheid. Ik ben in ieder geval blij dat daar met alle middelen die nodig zijn, werk van wordt gemaakt.

Ik heb nog een suggestie. Ik vind de rol van het parlement altijd heel belangrijk, maar in dezen ga ik niet zeggen dat het parlement mee aan de schraptafel moet zitten, dat zou niet efficiënt zijn. Mocht de tijd rijp zijn, dan zou een voortgangrapportage over wat we allemaal kunnen doen, welkom zijn.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Collega Vande Reyde, bedankt om dit belangrijke thema vandaag op de agenda te zetten. Het is goed dat deze Vlaamse Regering de administratieve vereenvoudiging mee op de agenda zet en dat eens onze ondernemers en werknemers ongehinderd weer aan de slag kunnen, de herwonnen werklust hen niet door de neus geboord wordt door overdreven administratie.

Voor ons situeren de hindernissen zich niet meteen binnen EWI of VLAIO, integendeel. Volgens mij wordt er reeds titanenwerk geleverd om onze ondernemers te ondersteunen bij allerhande administratieve verplichtingen. Daar speelt u een belangrijke rol in, minister, waarvoor dank. Trouwens, ook de vorige minister van Economie leek de voornaamste hindernissen eerder op het federale niveau te situeren. Desalniettemin ben ik benieuwd naar de resultaten van de schrapsessies.

Wat betreft de topics die met het federale niveau moeten worden besproken, viel mij in het rapport van de Nationale Bank de grafiek op met betrekking tot de kosten die verbonden zijn aan de aankoop van vastgoed, overdracht en eigendomstypes voor bedrijven in België. Meer nog, als we de vergelijking niet enkel met de buurlanden maken zoals de Nationale Bank doet, maar met de hele wereld op basis van gegevens van de Wereldbank, zien we dat we zelfs in wereldperspectief bij de slechtste leerlingen van de klas zijn inzake administratieve kosten in percentage van de waarde van het gekochte goed. Slechts negen landen gaan ons voor. Zet u schrap, het zijn Congo, Kameroen, de Dominicaanse Republiek, Malta, Namibië, Zuid-Soedan, Syrië, Tonga en Suriname.

De kwaliteit van de administraties was weliswaar een stuk hoger dan in de vermelde landen, maar desondanks zijn de kosten niet beter dan de middenmoot. Die positie hebben we trouwens al langer dan vandaag. Daar moet men toch iets aan kunnen veranderen. Dit laatste terzijde.

Minister, alvast mijn grote dank om verder te werken aan de administratieve vereenvoudiging voor onze Vlaamse ondernemers.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel collega's voor de interesse in dit thema. Ik ga zeker in op de suggestie van collega Vande Reyde om ook een opvolgingsrapportage te doen. Het is een interessant thema en zoals bij de handelskernversterking is het eigenlijk iets waar we allemaal aan hetzelfde zeel moeten trekken. Je moet de balans hebben tussen controle en administratie, maar ik heb al vaak gezegd aan mijn mensen dat ik bij elke administratieve formaliteit wil weten: Waarom

vraag je dat? Heb je dat al niet als Vlaamse overheid? Al die zaken waar geen eenduidig antwoord op kan komen, moeten er gewoon uit. Zo simpel is dat. Ik vind het vreselijk dat je voor elke subsidie alles opnieuw moet ingeven.

Ik denk dat EWI, zoals collega Vanryckeghem ook heeft gezegd, bij de betere leerlingen van de klas hoort. Dat neemt niet weg dat een ondernemer natuurlijk – het is ploegwerk – tegen andere drempels ervaart. We maken er werk van. Het is ook de eerste keer, collega's, zoals ik zei, dat we dit op zo'n grote schaal doen. Ik engageer mij om met de resultaten die uit deze oefening komen, zeker ook binnen onze bevoegdheidsdomeinen, aan de slag te gaan, en om als het binnen de federale bevoegdheid valt, dat daar op een presenteerblaadje aan te bieden.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik ben helemaal bevredigd met het antwoord.

De voorzitter: Dat is positief.

De vraag om uitleg is afgehandeld

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de blokkade van het Suezkanaal op de Vlaamse economie – 2780 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): Die blokkade van het Suezkanaal lijkt ondertussen al bijzonder lang geleden. Ik mag u ook vertellen dat ze opgelost is – het Suezkanaal is weer vrijgemaakt –, maar de impact daarvan zou zich nog wel dagen, weken en misschien wel maanden kunnen laten voelen. Misschien zijn er wel een aantal lessen uit te trekken voor de toekomst. Men becijferde al dat de blokkade zelf het handelsverkeer ter waarde van meer dan 8 miljard euro per dag tegenhield. Het Duitse verzekeringsbedrijf Allianz becijferde dat de schade kan oplopen tot 8,5 miljard euro.

Het is ook niet omdat de schepen op dat moment weer konden passeren, dat de verstoring opgelost was. Er waren heel wat schepen die de omweg via Kaap de Goede Hoop, het zuidelijke punt van Afrika, hebben gemaakt. Dat komt neer op een afstand van 25.000 kilometer, 34 extra dagen. En doordat er plotseling enorm veel schepen passeren door het kanaal, dreigen er ook in de havens van bestemming, zoals bij ons in Europa, files en wachttijden te ontstaan. De verwachting was dat de wereldhandel nog ernstiger verstoord had kunnen worden.

De blokkade van het Suezkanaal komt boven op de ellende die de scheepvaart eerder al zag ontstaan door de coronacrisis. Die bracht eerst een grote stilstand met zich mee en daarna juist een razendsnel stijgende vraag. Door het schrappen van veel vaarten bij het begin van de crisis bleven lege containers achter in de havens van bestemming, en zitten ze onder andere in China nu met grote tekorten aan capaciteit. Dat zorgde er samen met de toegenomen vraag voor dat de gemiddelde kostprijs om één container van 40 voet – dat is ongeveer 12 meter – te verschepen begin deze maand al 3880 euro bedroeg, terwijl dat in juni vorig jaar nog 883 euro was. Ook de impact op onze eigen havens en logistieke sector van een verschuiving van de goederenstromen zal voelbaar zijn.

Onze geglobaliseerde economie blijkt dus bijzonder kwetsbaar te zijn; hoe grootschaliger, hoe groter de kwetsbaarheid. De volgende toevoerschok kan natuurlijk overal optreden. Eén geblokkeerd containerschip is blijkbaar al voldoende om de

hele wereldeconomie te gaan bedreigen. De voorbije maanden waren er al verschillende voorbeelden van haperende toevoerketens: bij de productie van coronavaccins, de chips voor onze hoogtechnologische industrie bleken plots een zeldzaamheid, maar ook de voorraad grondstoffen voor isolatie bleek eindig, want daar waren er problemen bij de productie en de bevoorrading.

Het legt de noodzaak bloot voor een eigen veerkrachtigere maakindustrie. Meer lokaal produceren om minder afhankelijk te zijn van het verre buitenland. Een productie die zich sneller kan aanpassen aan bedreigingen door de productielocatie te verschuiven, terwijl het verlies aan capaciteit of productkwaliteit tot een minimum wordt beperkt. Dat zijn uitdagingen waar wij voor staan. Reshoring, het terughalen van bedrijfsactiviteiten naar eigen land, naar onze eigen Europese regio, is al langer een thema en is al een tijdje bezig. Misschien moeten wij daar nog meer op inzetten.

Inzetten op nieuwe productietechnologie is nodig om lokaal en productief te fabriceren wegens de hoge arbeidskosten in vergelijking met lagelonenlanden. De maakindustrie levert voor elke job twee jobs in de dienstensector op. De producten moeten bijvoorbeeld vervoerd en onderhouden worden en fabrieken moeten schoongemaakt worden. Het 3D-printen heeft zijn potentieel getoond. Een dergelijke technologie laat toe heel lokaal en flexibel te produceren, ook op grote schaal.

Een grotere veerkracht heeft echter een prijs. In de huidige recessie zullen fabrikanten waarschijnlijk niet zomaar investeren in veerkracht op de lange termijn wegens de existentiële bedreigingen op de korte termijn. Daarom is het nodig dat de overheid, onderzoekscentra en de maakindustrie samenwerken om een meer veerkrachtige industrie te bouwen.

Ik heb volgende vragen, minister. Hoe schat u de impact in van de Suezblokkade op onze havens en onze logistieke sector? Kan deze schade verhaald worden op de verantwoordelijken van het schip en wordt ook vanuit Vlaanderen daar werk van gemaakt? Op welke manier kan de impact van een verstoring in de toevoer voor onze eigen industrie en industriële producten zo beperkt mogelijk gehouden worden? Wat kunnen we doen om onze maakindustrie veerkrachtiger te maken en hoe past uw innovatiebeleid hierin?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dit is een belangrijke en heel omstandige vraag. De stremming van het Suezkanaal kan nog enige tijd doorwerken in de containervaart tussen Azië en Europa en in de betrokken havens. De wachtende schepen bij Suez zijn immers zwaar vertraagd. De omgeleide schepen via Kaap de Goede Hoop kennen door de langere vaartijd ook vertraging. Bovendien is er een risico op een extra belasting van de containerterminals in onze havens, terwijl de afgelopen maanden de containerterminals al vaak overbelast waren onder meer door de zware voorjaarsstormen van enkele weken geleden. Tot slot is er ook een impact op de beschikbare hoeveelheid containers. Dus is er nog niet zo veel positief nieuws te melden.

Vooraf uw tweede vraag is een belangrijke, maar ook een juridisch uiterst complexe vraag, waarop het antwoord geval per geval beoordeeld moet worden. De schade die derden als gevolg van het ongeval lijden, kan het voorwerp uitmaken van een buitencontractuele aansprakelijkheidsvordering. Voor een dergelijke vordering zal in elk geval een schade aangetoond moeten worden en zal nagegaan moeten worden hoe deze vergoed kan worden. Voor de havens en logistieke bedrijven kan het daarbij bijvoorbeeld gaan om misgelopen inkomsten, voor andere rederijen bijvoorbeeld om de extra kosten die de enorme omweg langs Kaap de Goede Hoop veroorzaakt.

Daarnaast is er op dit moment ook de vraag of er überhaupt een fout is begaan. Het kan ook louter om een ongelukkige samenloop van omstandigheden gaan. Dat weten wij nog niet. Zodra er hierover duidelijkheid is, wordt het nog een hele klus om de aansprakelijke partij te identificeren. Gewoon ter illustratie stel ik vast dat de Ever Given blijkbaar eigendom is van een Japanse vennootschap, die wordt gecharterd door een Taiwanese firma, die aan boord een Indiase crew heeft die is aangesteld door een Duitse onderneming en die vaart onder Panamese vlag. Het is ongelooflijk, als ik zo vrij mag zijn. Ten opzichte van derden, is inmiddels wel een procedure opgestart ter beperking van de aansprakelijkheid. De scheepseigenaars hebben op 1 april een vordering ingediend bij de High Court of Justice in Londen, ter oprichting van een fonds van ongeveer 100 miljoen euro voor de vergoeding van de schuldeisers.

Eerlijk gezegd, collega Bothuyne, denk ik dat het te vroeg is voor grote uitspraken over de verhaalbaarheid van eventuele schade geleden door Belgische bedrijven. Schadelijders moeten in ieder geval incalculeren dat, voor zover geen minnelijke regeling tot stand zou komen, zij wellicht een buitenlandse juridische procedure moeten doorlopen en de uiteindelijke aansprakelijkheid van de verantwoordelijken geplafonneerd zal worden.

Dat is wel gefundenes Fressen voor talrijke advocaten wereldwijd. Het is een case om van te smullen maar economisch gezien is het een heel spijtige, jammerlijke zaak.

Wat uw derde vraag betreft, zie ik twee grote pistes. Je kunt op zoek gaan naar bijkomende aanvoerlijnen voor producten waardoor je risico's kan spreiden. Je kunt ook je stockbeheer aanpassen. De logistieke keten is in de meeste sectoren zo ingericht dat er maar beperkte stocks worden aangelegd waardoor elke interruptie in de keten meteen ook consequenties heeft.

Maar beide pistes zijn niet altijd haalbaar en hebben ook bijkomende kosten. Het is niet altijd mogelijk om tegen dezelfde voorwaarden andere aanvoerroutes voor goederen te vinden. In het geval van de blokkade van het Suezkanaal komt daar nog bij dat de andere aanvoerroute zich ook in een heel ander deel van de wereld zou moeten bevinden. In het geval van bijkomende stocks is het evident dat dit de vraag naar extra opslagruimte en bijkomende kosten voor opslag met zich mee zal brengen.

U stelde ook een vraag over de maakindustrie. Corona heeft het belang van investeringen in innovatie extra onderstreept. Na de belangrijke steunmaatregelen die de acute noden van de bedrijven hebben ondervangen, draagt ons plan Vlaamse Veerkracht bij tot de focus op innovatie die als rode draad door mijn beleidsnota loopt. Er wordt zelfs versterkt op ingezet.

Het plan Vlaamse Veerkracht laat ook toe dat de afgesproken budgetverhogingen voor onderzoek en ontwikkeling vroeger dan gepland in de legislatuur ingang zullen vinden. We zullen deze budgetverhogingen ook de hele legislatuur kunnen aanhouden.

U kent de actielijnen rond economie en innovatie. Naast de Brexitlijn zijn er vijf belangrijke actielijnen: de algemene versterking van de innovatiecapaciteit; het versterken van de investeringen zelf; investeren in de digitale economie; een specifiek innovatieoffensief op vijf sleuteldomeinen voor een duurzame economie, rond energie, circulaire economie en bio-economie; het versterken van de zorg-economie.

We willen op die manier een veerkrachtige economie verkrijgen, maar ik wil ook het belang onderstrepen om deze aanpak te combineren met aandacht voor de mensen zelf op de arbeidsmarkt. In het programma Vlaamse Veerkracht zet ik via

levenslang leren ook in op competentie- en vaardighedenversterking zodat Vlamingen de kans krijgen om deel te nemen aan de arbeidsmarkt van de toekomst. Innovatiecapaciteit in de economie en competentieverwerving van burgers kunnen niet los van elkaar gezien worden.

Ik zit momenteel in een tunnel en er is een verkeersopstopping, dus mocht ik wegvallen, laat me dat dan weten.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dank u wel, minister, voor het antwoord. Wat de eventuele schade door de Suezcrisis en ook andere problemen inzake logistiek en toevoer betreft, kan overleg met onze havenbedrijven en met onze reders nuttig of nodig zijn, om eventueel gezamenlijk actie te ondernemen. Brugge en Antwerpen vinden elkaar ondertussen al zeer vlot, maar misschien kan ook gezamenlijk overlegd worden met andere zeehavens in ons land om hieromtrent gezamenlijk actie te ondernemen, want ik veronderstel dat de schade in de verschillende havens gelijkaardig is.

Wat betreft de industrie, het reshoren en de Vlaamse Veerkracht, denk ik dat er inderdaad ingezet wordt op de juiste dingen. Ik denk wel dat we inzake een aantal toevoerlijnen en een aantal basisproducten, troeven in handen hebben die we nog meer moeten kunnen uitspelen. Ik denk bijvoorbeeld aan de chips en de halfgeleiders. We hebben met Imec een van de grootste kenniscentra ter wereld op dit vlak. Misschien kan dat een aantrekkingspool zijn om de productie van chips opnieuw naar Europa te halen, misschien zelfs naar Vlaanderen. Nu zit die productie voor een deel elders en ondervinden we daar een grote afhankelijkheid van. Kunnen we daar misschien nog bijkomende actie ondernemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Bothuyne, dat schadeaspect in het overleg met de havens is een interessante piste. We houden dat zeker mee in het oog.

Wat de aanvoerlijnen betreft, is het inderdaad van belang om de productie naar Europa te halen. We hebben echter ook de aanvoer van grondstoffen nodig. Dat mogen we ook niet uit het oog verliezen. We zullen zeer actief inspelen op het Europese initiatief rond chips. Er is ook een Important Project of Common European Interest (IPCEI) gelanceerd. We zullen daarvoor ook relancemiddelen voorzien.

De voorzitter: Dit wordt dus vervolgd, minister. We kunnen uit deze crisis en andere crisissen de nodige lessen trekken.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Rita Moors aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verlenging van de erkenning van Limburg als ontwrichte zone – 2795 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Minister, mijn vraag om uitleg gaat over de erkenning van Limburg als ontwrichte zone. Op 30 april 2015 werd Limburg voor de eerste keer erkend als ontwrichte zone. Die beslissing kwam er nadat Ford zijn deuren sloot, waardoor een hele krater opgevuld moest worden. De federale wetgeving maakt daarvoor de link met de wet-Renault die toelaat om fiscale ondersteuning te geven aan bedrijven om extra te investeren en extra tewerkstelling te creëren. Er zijn

twee mogelijke voorwaarden om erkend te worden als ontwrichte zone: ofwel bij ontslag van 500 of meer werknemers in een beperkt gebied, ofwel bij ontslag van 250 werknemers of meer in een gebied waar de jeugdwerkloosheid minstens 125 procent bedraagt van het nationale gemiddelde. Limburg voldoet aan beide voorwaarden en kreeg dus de erkenning op 30 april 2015.

Toen ik deze vraag om uitleg indiende, was de periode van erkenning als ontwrichte zone bijna afgelopen. Ondertussen hebben we begrepen dat de verlenging met achttien maanden goedgekeurd is. De erkenning van Limburg als ontwrichte zone loopt dus nog tot 31 oktober 2022. We zijn daar in Limburg natuurlijk zeer blij mee.

Ik heb hierover een vraag aan u, minister. Hoe ziet u de steun nadien? Wanneer zult u evalueren of bijkomende steun daarna nog nodig is?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik hoor sirenes, er is blijkbaar iets gebeurd. Het is niet mijn favoriete bezigheid om parlementaire vragen te beantwoorden vanuit een tunnel.

Collega Moors, er is inderdaad goed nieuws voor Limburg. Eind maart vond er een overleg plaats met de gewesten en de Federale Regering. Daarop werd gevraagd om de bestaande steunzones met achttien maanden te verlengen, namelijk de steunzone Turnhout, de steunzone Genk en de steunzone Zaventem-Vilvoorde. De eerste twee steunzones werden verlengd tot 31 oktober 2022, de laatste tot 31 mei 2026. Hierover zou deze week gestemd worden in het federaal parlement. Dat is goed, denk ik.

De coronacrisis heeft een onverwachte rem gezet op de investeringen van de ondernemingen waardoor ondernemingen niet ten volle van de steunmaatregel konden genieten om groei en jobs te creëren. Met deze verlenging, waarover deze week gestemd zal worden, kunnen we ons voorbereiden op de aanpak na 31 oktober 2022, overal in Vlaanderen maar ook in de steunzones waarvan sprake. We hebben ons in eerste instantie gefocust op het verkrijgen van de verlenging.

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Dank u wel, minister. Dat is inderdaad goed nieuws. Kunt u eventueel wat duiding geven bij het effectieve effect van die maatregel op de economische activiteit en op de werkgelegenheid en bij de manier waarop dit onderzocht wordt?

Ik heb nog vernomen dat heel Vlaanderen als ontwrichte zone erkend zou worden. Kunt u daarover een stand van zaken geven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Moors, het is zo dat we in ons advies aan de federale regering twee pistes hebben voorgelegd: ofwel de verlenging van de bestaande steunzones ofwel een tijdelijke erkenning van heel Vlaanderen als steunzone. Dit laatste zou procedureel echter wat omslachtiger zijn. Daarom heeft het federale niveau gekozen voor een voorlopige verlenging van de bestaande steunzones. We hebben ons daar niet tegen verzet. We zullen bekijken wat we daarna zullen doen. Er is dus zeker geen beslissing genomen om heel Vlaanderen te erkennen als steunzone. Mocht dat de beslissing geweest zijn, zouden we ons daar niet tegen verzet hebben. We moeten nu bekijken wat er na 2022 kan gebeuren binnen het Europese kader.

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Minister, ik dank u. Met de veerkracht die Limburgers eigen is en de bijkomende maatregelen die door de overheid worden genomen, zal het wel lukken. Het is niet alleen corona die ons parten speelt in Limburg, maar ook de Brexit. In Limburg heeft die de meeste negatieve impact, na West-Vlaanderen. De verlenging van de erkenning als ontwrichte zone is een duwtje in de rug dat we in Limburg goed kunnen gebruiken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie – 2836 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, de Vlaamse Regering keurde op 2 april een beleidsplan goed over het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie. Dat gebeurde in het verlengde van het VARIO-advies (Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen). Zo geeft men uitvoering aan de verschillende aanbevelingen. In dat advies zijn er onder andere actiepunten 6.1 en 6.2, die stellen dat Vlaanderen meer moet wegen op het federale, Europese en internationale beleid, met dien verstande dat er meer transparantie komt in de opvolging en het beheer van de ESA-projecten (European Space Agency).

Anderzijds moet de Vlaamse return in ESA-programma's worden verhoogd. De Vlaamse overheid moet de federale overheid ertoe bewegen om voldoende in te tekenen op optionele ESA-programma's waarvoor Vlaanderen zeker en vast de technische kennis in huis heeft.

In het nieuwe beleidsplan lezen we dat de Vlaamse ruimtevaartindustrie overleg heeft met Belgian Federal Science Policy Office (BELSPO) om de deelname van die Vlaamse actoren in de ESA-programma's te monitoren en te bespreken. Op die manier krijgt het Vlaams impulsprogramma een bijkomende hefboom via het federale niveau en kan de terugkoppeling naar het regionale niveau worden verzekerd.

Ook merken we in het beleidsplan de oprichting van een nieuw platform Flanders' Space. Dit is een goede zaak en heeft als doel om onder meer de actielijnen van het Vlaams Impulsprogramma Ruimtevaart te begeleiden, de relaties met de federale overheid en internationale instellingen actief te onderhouden en het aanspreekpunt te zijn tussen de overheid en de ruimtevaartsector.

Minister, Flanders' Space krijgt zeker mijn steun. Toch heb ik een paar vragen. Ik verwijs naar het advies in de VARIO-aanbevelingen 6.1 en 6.2. In hoeverre worden die aanbevelingen omgezet? Want ik vind de beschrijving toch wat vrijblijvend. Is het overleg met BELSPO niet te vrijblijvend? Welke garanties kunt u geven dat dit deel ook wordt gewaarborgd in onze verdere uitbreiding en ondersteuning van de ruimtevaarteconomie? Dat is het federale luik waarop wij als Vlaanderen toch zouden moeten wegen.

De vraag hoe we met de ruimtevaarteconomie zullen omgaan in Vlaanderen is natuurlijk veel belangrijker. En nog veel belangrijker zijn de spin-offs daarvan en de implementatie in ons dagelijks leven. Ik heb een vraag over de werking tussen het

nieuwe platform Flanders' Space en de Vlaamse Taskforce Ruimtevaart. Hoe zullen die zich tegenover elkaar verhouden? Kan een overlap worden vermeden? Wat zal er gebeuren met de Vlaamse Taskforce Ruimtevaart? Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Sleurs, ik ben altijd blij wanneer u vragen stelt, omdat ze altijd gaan over thema's die hier niet zo vaak aan bod komen. Dank daarvoor.

De VARIO-aanbevelingen 6.1 en 6.2 waaraan u refereert zijn 6.1 'Dring aan op transparantie' en 6.2 'Dring aan op een hogere Vlaamse return in ESA-programma's' onder de algemene aanbeveling 6 'Weeg op federaal, Europees en internationaal beleid'.

In de regeringsbeslissing van 2 april is, mede op vraag van de collega's binnen de Vlaamse Regering, expliciet opgenomen om met de bevoegde federale staatssecretaris, Thomas Dermine, te overleggen op welke wijze Vlaanderen vanuit zijn bevoegdheid inzake economisch ondersteuningsbeleid betrokken kan worden bij federale beslissingen over ESA-deelname en ESA-middeleninzet.

Ik schreef collega Dermine hierover op 16 april een brief waarin ik tegelijk ook het Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie kort heb toegelicht. Ik wees in de brief ook op een van de kerntaken van Flanders' Space om de relaties met de federale overheid en de internationale instellingen actief op het gebied van ruimtevaart, zoals de ESA, de EU en de NATO, te onderhouden en te versterken zodat de Vlaamse bedrijven succesvoller kunnen zijn in internationale ruimtevaartprogramma's.

Ik vermeldde ten slotte ook dat er binnen het luik 'focus op internationale programma's' vanuit het Impulsprogramma specifiek middelen worden vrijgemaakt om de Vlaamse actoren beter voorbereid aan de start te laten komen van ESA-competities.

Ik wacht nu nog op een antwoord van mijn collega Dermine.

Ik kom tot uw tweede vraag. Het Vlaamse Impulsprogramma Ruimtevaart en het daaraan gekoppelde Flanders' Space is de uitkomst van de verschillende besprekingen binnen de Taskforce Ruimtevaart. De taskforce is tijdelijk van opzet en fungeerde als een reflectiegroep om het nieuwe Impulsprogramma Ruimtevaart invulling te geven. Hij heeft zijn rol met verve opgenomen en een nota opgeleverd die de basis vormt voor het programma dat ik in de markt wil zetten. Collega Sleurs, het is trouwens de allereerste keer dat Vlaanderen een dergelijk programma met geormeerde budgetten wil voorstellen.

Het is expliciet de rol van Flanders' Space om in de verschillende luiken van het programma hetzij de sturende, hetzij de verbindende kracht te zijn. Het verschil met de taskforcesamenstelling is dat de taskforce meer vanuit mezelf werd samengesteld. In de regeringsbeslissing zult u zien dat Flanders' Space bestaat uit, ten eerste, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en de kenniscentra die deel uitmaken van de raad van bestuur van de Vlaamse Ruimtevaartindustrie (VRI) en door de VRI naar voren worden geschoven, ten tweede, vertegenwoordigers van relevante kenniscentra die geen lid zijn van de raad van bestuur van de VRI en, ten derde, vertegenwoordigers van de ondernemerskoepels UNIZO, het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) en Agoria. Ten slotte nemen ook vertegenwoordigers van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO) als waarnemer deel.

Ikzelf blijf, net zoals bij de taskforce, de voorzitter. De taskforce komt nog een laatste keer bij elkaar op 10 mei en zal nadien ophouden te bestaan in zijn huidige vorm.

Uw vraag met betrekking tot de return naar Vlaanderen zult u later opnieuw moeten stellen. Ik wil nu eerst het antwoord van collega Dermine afwachten. Ik heb dat antwoord nodig om op uw vraag te kunnen antwoorden. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, ik dank u voor uw verduidelijkingen. Ik ben ook benieuwd naar het antwoord van uw collega Dermine. Ik hoop dat er een goede verstandhouding uit zal voortkomen, dat Vlaanderen daarin wordt gerespecteerd en dat staatssecretaris Dermine ons de nodige ondersteuning zal geven.

De taskforce heeft zeker zijn nut bewezen, maar ik vind het goed dat dat tijdelijk was en dat die nu wordt opgeheven.

U hebt alle steun voor het unieke programma Flanders' Space. Ik hoop dat u als minister en als voorzitter van de taskforce toch duidelijke accenten legt, niet alleen voor ruimtevaartconomie en ESA, maar ook zeker en vast naar alle spin-offs. Want op socio-economisch vlak zullen we inderdaad enorm veel voordelen kunnen halen uit dit programma Flanders' Space.

De evaluatie is nog ver weg, maar ik kijk zeker uit naar de evaluatie in 2023. 2026 zal misschien niet meer voor mij zijn. Maar in 2023 zal ik het verder blijven opvolgen.

Minister, misschien is het interessant om tijdelijk tussentijdse verslagen door te geven aan ons, aan het parlement, om op te volgen wat er specifiek gebeurt in Flanders' Space, gezien het belang daarvan voor Vlaanderen? Ik dank u.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Sleurs, absoluut. We zullen zien hoe we tussentijds op de hoogte kunnen worden gehouden. Ik ga ervan uit dat we beiden nog alive-and-kicking zullen zijn in 2026.

De voorzitter: Tussen nu en 2026 komen we hier zeker nog een aantal keren op terug.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het onderzoek van het Vlaamse 'green lane'-project in het licht van de Brexit
– 2863 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over omzetsdalingen door de Brexit
– 2945 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maike De Vreese (N-VA): Minister, collega's, het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) heeft tijdens het paasreces gecommuniceerd over de Brexit. Volgens een peiling van Voka blijkt dat Vlaamse bedrijven die regelmatig handel drijven met het Verenigd Koninkrijk worstelen met forse omzetsdalingen en stijgende kosten wegens de Brexit. De enquête werd afgenomen bij 150 Vlaamse bedrijven. De resultaten tonen aan dat er een gemiddeld omzetverlies is van 6 procent en een kostenstijging van bijna 5 procent.

Daardoor geeft 1 op de 10 bedrijven aan dat ze hun activiteit willen terugschroeven in het Verenigd Koninkrijk en een vijfde wil daar niet meer uitbreiden. Om de negatieve impact van de Brexit tegen te gaan, vraagt de N-VA al vanaf dag 1, door de toenmalige minister-president Geert Bourgeois, het realiseren van een Vlaams-Britse Green Lane. U zet daar nu verder op in, minister. Met een dergelijke fysieke en digitale douanevoorstel zouden douaneformaliteiten sneller kunnen worden afgehandeld en zou het doen van zaken met het Verenigd Koninkrijk gemakkelijker worden.

Eind januari gaf u, tijdens de gedachtewisseling over de aanpak van de Brexit, aan dat de Vlaamse Regering een vooruitgeschoven fysieke voorpost aan de grens Frankrijk-Vlaanderen aan het onderzoeken was. U gaf toen aan dat de studiefase van dit project lopende is. De Vlaamse Regering heeft al voorbereidingen getroffen en onze havens hebben proactief initiatieven genomen. Zo heeft de haven van Zeebrugge al stappen gezet op een digitale vorm van Green Lane. Daardoor is Vlaanderen zo goed als mogelijk voorbereid op de Brexit. 100 dagen na de Brexit moeten we onze economie en bedrijven maximaal ondersteunen om de negatieve impact van de Brexit tegen te gaan. Er moeten nog andere stappen genomen worden bijvoorbeeld bij de te verwachten verstrenging van de douanecontrole.

Daarom stel ik u de volgende vragen. Kunt u meer toelichting en de laatste stand van zaken geven van de studiefase van het Vlaamse Green Lane-project? Hoe zult u dit aanpakken? De voorspelde negatieve impact van de Brexit is nu al duidelijk voelbaar. Vanaf 1 april 2021 gaan de Britse autoriteiten over tot de tweede fase van de douaneverplichtingen en er komen nog meer fases. Daardoor zullen er extra sanitaire en fytosanitaire controles zijn op bepaalde goederen. Hoe groot schat u de impact van deze tweede fase in?

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Mijn vraag is een beetje een kopie van deze van collega De Vreese. Zij heeft al het Brexitgras voor mijn voeten weggemaaid. Maar ik ga toch mijn vraag stellen. We weten dat er heel wat problemen en vertragingen plaatsvonden door het afhandelen van de douaneformaliteiten in de handel met het Verenigd Koninkrijk. Uit een bevraging van Voka is handeldrijven met het Verenigd Koninkrijk gemiddeld 5 procent duurder geworden en vinden er ook al omzetsdalingen plaats van zowat 6 procent. Het is duidelijk dat de Brexit een negatieve impact heeft op de handel met het Verenigd Koninkrijk en dan moet eigenlijk het ergste nog komen, want binnenkort volgen er strengere douane- en andere controles.

Aan Vlaamse kant is het vooral heel duidelijk dat we zeer goed voorbereid zijn. Ik dank u daar nogmaals voor, minister. Op de Brexit Helpdesk kunnen onze bedrijven met al hun vragen terecht. Ook onze Vlaamse bedrijven zelf doen er alles aan om voorbereid te zijn. Ze zorgen ervoor dat de handel met het Verenigd Koninkrijk administratief volledig correct afgehandeld wordt. Het schoentje wringt echter aan de kant van het Verenigd Koninkrijk zelf. Ze zijn veel te weinig voorbereid op de Brexit, waardoor er langere wachtrijen ontstaan. De Vlaamse Regering maakt nu zowat 2 miljoen euro vrij voor een zogenaamde Green Lane, een digitaal platform

waarop bedrijven al hun formulieren gegroepeerd kunnen invullen, wat dan hopelijk de wachttijden zal inkorten.

Ik heb een aantal vragen, minister. Momenteel spreekt men van een omzetverlies van ongeveer 6 procent. Hoe is de evolutie van het omzetverlies sinds het begin van de Brexit? Wat is de prognose voor de toekomst, zeker met zicht op de strengere controles? Voka is voorstander van een fysieke Green Lane, omdat nog veel bedrijven de weg naar het digitale nog te moeilijk vinden. Hoe staat u en de Vlaamse Regering tegenover een dergelijke fysieke plaats?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Op Vlaams niveau werken VIL (Vlaams Instituut voor de Logistiek), VLAIO (Agentschap Innoveren en Ondernemen), Voka, FIT (Flanders Investment and Trade) en Deloitte samen aan een Green Lane-project 'Gateway2britain'. Op 1 april vond een eerste overleg plaats tussen de partners. Op 2 april richtte VIL een brief aan de minister-president waarin het terugkoppelde over het overleg. Ik heb die brief ook ontvangen via VLAIO omdat mijn eigen diensten deelnamen aan het overleg. VIL vertrekt vanuit de vaststelling dat extra kosten ontstaan door inefficiënte administratieve processen. Volgens VIL is het mogelijk de kosten een stuk te elimineren door een slim en innovatief concept te verwezenlijken, met focus op de activiteiten aan beide kanten van het Kanaal. VIL wijst erop dat ook onze buurlanden niet stilzitten en ook nadenken over manieren om de handel tussen Groot-Brittannië en hun land te vereenvoudigen.

Het project Gateway2britain combineert een digitale en fysieke oplossing. De digitale oplossing is de basis van het concept en faciliteert de fysieke en administratieve processen. Het gaat om een digitaal platform dat data en documenten voor alle relevante private en publieke stakeholders ter beschikking stelt en transparantie verschaft over de grenscontroleprocessen voor elke zending. De fysieke oplossing bestaat dan uit een parking en servicepunt, een one-stop op een goed gelegen plek in Vlaanderen. Ik denk dan aan een plek in de Vlaamse havens of een plek naast één van onze snelwegen in de richting van de haven. Wie op die plek de formaliteiten vervult, kan in de havens, bij voorkeur aan beide zijden van het Kanaal, rekenen op een vlotte doorgang via een Fast Lane of Green Lane. Dat servicepunt zal dan uiteraard aangesloten zijn op de digitale tool voor het delen van data.

Dus denk ik dat dit project zeker kan beantwoorden aan het hetgeen de Vlaamse Regering voor ogen had bij de deelactie Vlaams Green Lane-project in het kader van het Brexitactieplan van VLAIO. Toch heb ik 3 opmerkingen.

Het mag nu allemaal wat sneller gaan. Ik begrijp dat 28 mei een volgende vergadering van de groep van partners plaatsvindt, dan zouden er toch een aantal knopen doorgehakt moeten worden. We mogen niet vergeten dat dergelijke projecten in aanmerking komen voor Europese ondersteuning vanuit de Brexit Adjustment Reserve. Het is wel belangrijk dat we resultaten op het terrein zien in 2021 tot 2023. Mijn tweede opmerking is: aan onze zijde van het Kanaal is het zeker belangrijk om ook de FOD Financiën voor wat betreft de Douane in het gesprek te betrekken. Zonder hen heeft 'transparantie over de grenscontroleprocessen' weinig zin. Ik zal dan ook mijn collega Vincent van Peteghem inlichten over het initiatief. Voorts is er een belangrijke rol weggelegd voor de vertegenwoordiging van de Vlaamse regering in het VK. Mijn opmerking over douane indachtig is het belangrijk om hier de lijn met de Belgische ambassade open te houden.

Collega Vanryckeghem, u vraagt naar de evolutie van het omzetverlies. De trend in de meest recente FIT-cijfers is duidelijk negatief zowel bij vergelijking tussen jaren als bij vergelijking tussen maanden. In januari 2021 daalde de Vlaamse export naar het Verenigd Koninkrijk met 19,68 procent ten opzichte van januari 2020

tot 1,657 miljard euro. In dezelfde periode daalde de import vanuit het VK met 53,71 procent tot 525 miljoen euro. Wanneer we januari 2021 vergelijken met december 2020, zien wij een daling van de Vlaamse export met 34,81 procent en een daling van de import met 45,41 procent.

Maar wees toch maar voorzichtig met die cijfers. Het is momenteel onmogelijk om te bepalen hoe groot de impact van de coronapandemie is in deze cijfers. Het VK zat ook in januari en februari in lockdown. Voorafgaand aan de officiële Brexitdatum hebben veel bedrijven in het VK ook goederen opgeslagen. Britse importcijfers waren zeer hoog op dat moment. De opgeslagen goederen hoefden begin 2021 uiteraard niet ingevoerd te worden. Tot slot startte de hele beweging van opslag van goederen en anticipering van bedrijven al lang voor eind 2020. We moeten ons dus niet blindstaren op het verschil tussen eind 2020 en begin 2021, maar in de komende maanden moeten wij wel consequent blijven monitoren. Import en export is ook niet gelijk aan omzet bij Vlaamse bedrijven. Het cijfer van 5 tot 6 procent omzetverlies uit de Voka-enquête, waarnaar de beide collega's verwijzen is in dat opzicht wellicht een correctere weergave van de realiteit op het veld.

In het algemeen zien we echter in het ondernemersvertrouwen geen effect van de Brexit. Het herstel van de conjunctuur zette zich de voorbije maanden in Vlaanderen en ook in West-Vlaanderen verder door. Dat is zeker het geval voor de industrie.

Een laatste vraag betreft de toekomst en de extra maatregelen. Initieel zou het VK vanaf 1 april zijn grenscontroles op goederen die vanuit de EU het VK binnenkomen verstrengen. Er werd door het VK in maart echter beslist om de geplande infasering van controles uit te stellen. Die verstrenging zou nu pas ingevoerd worden in drie stappen, namelijk 1 oktober 2021, 1 januari 2022 en 1 maart 2022. We hebben dus een nieuwe tijdslijn. Op zich is er dus niets veranderd ten opzichte van de vorige keer dat u mij die vraag stelde. Ik herhaal mijn boodschap van toen dat de mate van voorbereiding en capaciteit aan Britse zijde de impact sterk zal bepalen. Hopelijk zorgt de extra tijd ervoor dat de voorbereidingen aan Britse zijde meer op punt staan.

Tegelijk vergeten we onze eigen bedrijven niet. FIT en VLAIO hadden een communicatiecampagne klaar om bedrijven te sensibiliseren over de verhoogde controles vanaf 1 april. Die campagne zal zeker nuttig zijn als de verstrengde controles een feit zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord en de transparantie die u geeft over bepaalde moeilijkheden die er momenteel nog zijn en die u zult aanpakken. Ik hoor dat het inderdaad wat sneller mag om bepaalde knopen door te hakken.

U zult contact opnemen met minister Van Peteghem om de FOD Financiën te betrekken. Dat is zeer belangrijk. Zij moeten betrokken zijn bij de verdere stappen. Het betrekken van de Vlaamse vertegenwoordiging met het VK is eveneens nodig.

De verdere impact van de Brexit is inderdaad onzeker. De coronapandemie maakt het dan nog moeilijker om een inschatting te maken. Dat hebt u correct weergegeven.

Nog één bijkomende vraag: is er een timing of een streefdatum om die fysieke Green Lane te starten? Het is nog niet zeker dat die er komt als een soort voorpost. Het is nog niet beslist waar die zal komen. Er zit tijdsdruk achter om die op te richten.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Minister, ik dank u voor uw duidelijke en uitgebreide antwoord. Ik hoop samen met mevrouw De Vreese, samen met iedereen hier dat alle partners goed kunnen samenwerken, en dat alle administratieve hinderpalen tot een minimum beperkt worden. De voorgestelde fysieke locatie lijkt me een zeer goed idee, minister. Ik wil u ook bedanken voor de inspanningen van uw kabinet, FIT en VLAIO om dit verder op te volgen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw De Vreese, een timing voor de Green Lane is er nog niet. *(Het geluid bij minister Crevits valt gedurende enkele seconden uit.)*

Het is belangrijk dat de knopen worden doorgehakt.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Ik heb het antwoord niet begrepen, minister.

Minister Hilde Crevits: Er is een ongeluk gebeurd in de tunnel.

De voorzitter: U klinkt beter. Kunt u het antwoord nog eens herhalen, minister?

Minister Hilde Crevits: *(Slechte geluidskwaliteit.)*

Het antwoord was dat ik geen antwoord heb.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Ik begrijp dat er nog geen timing is en dus geen antwoord op die vraag. Ik zal in de toekomst nog een vraag om uitleg stellen over de timing.

Ik wil u alvast bedanken voor uw inspanningen, om hier spoed achter te zetten, en om met ons in debat te gaan hierover. Onze ondernemers en ondernemingen, zeker in West-Vlaanderen, kunnen die steun zeker gebruiken. We moeten daar spoed achter zetten en blijven op hameren. Ik zal nog een vraag indienen.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Ik zal met collega De Vreese afspreken om op nieuw een identieke vraag in te dienen. Wordt vervolgd. Bedankt, minister.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de social impact bonds bij VDAB
– 2698 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Als een onderneming iets realiseert wat de overheid wil en de doelstellingen worden behaald, dan betaalt de overheid de investeringen én een rendement terug. Dat is slim en transparant. Dat zijn 'social impact bonds'(SIB).

VDAB experimenteert met de social impact bonds om de NEET-jongeren (Not in Education, Employment or Training) aan het werk te krijgen. Dat zijn moeilijke profielen die tot programmeurs zouden worden omgeschoold. Ik ben enorm benieuwd hoe dat project loopt.

Zijn er nog andere SIB-projecten opgestart? Ik heb al eens aangegeven dat de huidige procedure zwaar is en de vooropgestelde 'key performance indicator' (KPI) te complex. U zou dat samen met VDAB bekijken. Hoe zit het daarmee?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, zoals u weet is een social impact bond een publiek-private samenwerking waarbij een sociale dienstverlener, een investeerder en een overheidsorgaan een contract aangaan om een maatschappelijk probleem met hoge maatschappelijke kosten aan te pakken. Een investeerder draagt het financiële risico en wordt pas terugbetaald als het project slaagt. Er zijn vandaag bij VDAB twee SIB's lopend. Eén om NEET-jongeren te begeleiden naar werk – opgestart in januari 2019 – en één om langdurig zieken te begeleiden – opgestart in oktober 2020.

De eerste voor NEET-jongeren in Antwerpen had een dubbele doelstelling. Naast het bereiken en activeren van deze jongeren beoogde het experiment ook het SIB-model te testen en te evalueren. Dit project wordt ondersteund door het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO).

VDAB geeft aan dat de eerste meetresultaten voor NEET-jongeren positief zijn, maar met slechts drie groepen gemeten, waarvan één definitief, is het zeer voorbarig om cijfers te gaan interpreteren.

Voor het SIB-model leggen de partners momenteel samen met VDAB en het Programma Innovatie Overheidsopdrachten de laatste hand aan een evaluatiedocument. Zodra dit document opgeleverd is, zal het beschikbaar gesteld worden en kunnen de conclusies besproken worden.

Hieruit kunnen we ook lessen trekken om bij eventuele toekomstige SIB's de procedure anders aan te pakken.

Voor de SIB RIZIV om langdurig zieken aan het werk te krijgen, is de opdracht gestart in oktober vorig jaar in Antwerpen, Limburg en Oost-Vlaanderen. Collega, u zult begrijpen dat het nog veel te vroeg is om daar resultaten uit te trekken. Met dit project wil VDAB voor arbeidsmarktongeschikt erkende werkzoekenden een dienstverlening die leidt tot tewerkstelling uitbesteden.

VDAB besteedt de SIB's uit via de wet Overheidsopdrachten en ontwikkelt hiervoor een sui-generisprocedure die meer flexibiliteit biedt. De uitbestedingsprocedure op zich is niet zwaarder dan bij een gewone uitbesteding. De voornaamste tijdsbesteding bij de opmaak van een SIB vloeit voort uit de complexiteit van de inhoudelijke probleemstelling en de open dialoog die de onderhandelingen daardoor vereisen, wat op zich ook niet onlogisch is, want het gaat over een maatschappelijk probleem waarvoor ook VDAB nu eenmaal niet over een wonderoplossing beschikt en waarvoor het echt van belang is dat de spelregels voor de start voor iedereen duidelijk zijn. Daarom sta ik er positief tegenover om ook voor complexe problemen innovatieve financieringsmechanismen aan te wenden. Dus ik volg het project met veel interesse en ik ben ervan overtuigd dat ook deze vraag voer zal zijn voor nog andere vragen in de toekomst.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Er valt eigenlijk niet veel te repliceren. Ik heb vooral begrepen dat de evaluatie van de SIB's in Antwerpen nog bezig is, dat de minister wel interesse heeft om een (*onverstaanbaar*) te zetten op de SIB's, maar dat het nu nog wat precair is. Ik denk, minister, zeker gelet op de mismatch op onze arbeidsmarkt en het feit dat heel wat groepen toch nog een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben – maar als we die wat herscholen richting andere sectoren kunnen we al veel oplossen – en gelet op het feit dat we nieuwe groepen mensen trachten te verleiden, zoals langdurig zieken, maar ook niet-uitkeringsgerechtigden, dat er echt heel veel potentieel zit om met het systeem van de SIB's te werken. Ik vind dat ook een heel slim systeem, omdat je eigenlijk aan je VDAB-structuur heel weinig moet aanpassen. Het is een private investering die speelt. Het zijn ook geen subsidies. Het is echt heel resultaatgericht, ook heel transparant.

Ik hoop, minister, dat we in het kader van onze relance echt wel werk gaan maken van de SIB's en de inzet van de SIB's, ik ben alleszins een enorme believer. Ik stel ook voor, op het moment dat het verhaal in Antwerpen rond is en dat die evaluatie matuur is, dat dat misschien ook naar deze commissie komt of dat we misschien zelf op bezoek kunnen gaan op die locatie in Antwerpen – ik heb vernomen dat ze daar een locatie hebben –, zodat ze ons die resultaten een keer aan den lijve kunnen voorstellen. Ik denk dat we daar echt heel veel mee kunnen doen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, wordt vervolgd, ik volg dit ook met veel interesse, collega Ronse, zoals u weet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het uitrollen van de jobbonus – 2706 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Bij de begrotingstoelichting kondigde de minister aan om de jobbonus nog dit jaar uit te rollen. Collega's, u weet dat in het regeerakkoord staat dat met de jobbonus mensen die voltijds werken en maximaal 1700 euro bruto per maand verdienen, een bedrag van 600 euro extra per jaar zouden krijgen. Dit bedrag wordt uitgefaseerd richting een bruto maandloon bij voltijdse prestatie van 2500 euro, om een promotieval te vermijden.

De hoogte van het bedrag is afhankelijk van het aantal gewerkte uren. De regering heeft aangegeven dat de doelstelling in de eerste plaats is om het verschil tussen werken en niet werken groter te maken, zodat meer mensen actief worden op de arbeidsmarkt en werken dus ook lonender is.

Uiteraard zien we als socialistische beweging graag dat de laagste inkomens extra koopkracht krijgen. Veel mensen, zeker in deze coronatijd, hebben het moeilijk om het einde van de maand te halen, en dan kan 50 euro extra het verschil maken. Maar de vraag is ook of de jobbonus in de vorm die wordt voorgesteld, de beste maatregel is voor andere doelstellingen zoals armoedebestrijding en activering en dus het toeleiden van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar werk.

Er zijn vragen gesteld, zowel door het maatschappelijk relancecomité als door experts van het adviescomité voor het relancebeleid, dat de Vlaamse Regering adviseert. Er zijn betere en andere financiële barrières naar werk die weggewerkt moeten worden. We hebben nog altijd de dure kinderopvang, een gebrek aan flexibele kinderopvang, mobiliteitsproblemen, de betaalbaarheid van mobiliteit, de bereikbaarheid van werkplekken. Over de effectiviteit van deze maatregelen om armoede te bestrijden hebben de experts ook grote vragen.

Tot slot zijn er ook nog technische uitdagingen. U weet, collega's, in een vorig leven bestond in Vlaanderen de jobkorting. In 2009 is die afgeschaft, omdat er al wat juridische problemen waren en vanwege het feit dat we dreigden om door het Europese Hof in gebreke gesteld te worden. De vraag is natuurlijk hoe we al deze manco's, de caveats, de waarschuwingen van de experts toch ondervangen.

Wat is de precieze timing voor de uitrol van de jobbonus?

Is er al meer duidelijkheid over hoe de jobbonus praktisch uitgewerkt zou worden? Wordt die eenmaal per jaar uitbetaald of gebeurt dit maandelijks? Zullen mensen die recht hebben op de jobbonus, die automatisch ontvangen of moeten ze die zelf aanvragen?

Is de categorie van werknemers en zelfstandigen die een jobbonus zullen ontvangen, al bepaald? Over hoeveel zelfstandigen en hoeveel werknemers zal het dan gaan?

Minister, welke doelstellingen probeert u allemaal te bereiken met de jobbonus en hoe zullen al deze doelstellingen gemonitord worden? Ik lijst ze nog even op: koopkrachtmaatregel, armoedebestrijding, activering. De experts maakten daar opmerkingen over. Hoe gaat u de haalbaarheid van de doelstellingen monitoren en evalueren?

Hoe gebeurt de afstemming met de federale werkbonus, zodat de Vlaamse jobbonus uiteraard niet tot een promotieval leidt?

De jobbonus creëert mogelijk situaties waarin werknemers binnen een bedrijf voor dezelfde job een ander loon zullen krijgen. Dit zorgt voor problemen met betrekking tot het gelijkheidsbeginsel tussen werknemers. Europa heeft hier al eerder kritiek op gegeven. Hebt u hier in de uitwerking van de jobbonus een oplossing voor?

De jobbonus is er ook voor zelfstandigen met een laag inkomen. Hoe zult u de arbeidsprestaties van de zelfstandigen bepalen?

Dank u voor de hopelijk vele antwoorden op de vele vragen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gennez, ik denk dat de antwoorden korter zullen zijn dan al de vragen. Het voorontwerp van decreet moet nog besproken worden binnen de Vlaamse Regering, dus ik kan daar allemaal eigenlijk nog niet op antwoorden. Het is wel al duidelijk dat inzake prestatiegegevens van werknemers de kwartaalcijfers van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) de meest stabiele informatie bevatten. Voor zelfstandigen zijn dat de fiscale gegevens uit de personenbelasting. Daar hebben we geen maandelijks of kwartaalgegevens, dus daar wringt wel een en ander.

Over alle andere praktische modaliteiten kan ik u nog niks zeggen, omdat we ook technisch nog een aantal zaken aan het uitwerken zijn. Met de jobbonus – dat weet u – willen we bijdragen om het verschil tussen werken en niet werken groter te

maken en op die manier ook mensen met een heel laag loon aan te moedigen om aan de slag te gaan of aan de slag te blijven.

Het is heel belangrijk dat het bereik wordt gemonitord en opgevolgd en dat de maatregelen worden geëvalueerd op efficiëntie en effectiviteit. Bereiken we wie we moeten bereiken en maken we met de jobbonus een significant verschil?

Mevrouw Gennez, ik heb ook uw opmerkingen gehoord. Een aantal daarvan zijn voor mij ook kritieke succesfactoren. Wanneer men een jobbonus in het leven roept en men creëert een promotieval, dan begint men er beter niet aan. We moeten dus heel waakzaam zijn op al die vlakken.

Ik zal de komende dagen ook de arbeidsmarktexperten nog eens horen over hun bezorgdheden. Ik heb ook al een uitgebreid overleg gehad met de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) omdat we de neuzen allemaal in dezelfde richting willen krijgen.

De jobbonus is een premie vanuit de Vlaamse overheid, die wordt toegekend aan personen op basis van hun inkomen uit beroepsactiviteiten, als werknemer of als zelfstandige. Het is niet de bedoeling dat de jobbonus deel uitmaakt van het loon.

Binnen een bedrijf kunnen verschillen in loon voor eenzelfde job om verschillende redenen gemotiveerd worden. De Vlaamse overheid komt daar niet in tussen.

Mijn excuses voor het korte antwoord maar als er nog geen decreet is dat voor de eerste keer is goedgekeurd, dan kan men nog niet te praktisch worden.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Dat is inderdaad een bijzonder kort antwoord. Ik heb dan ook een korte vraag extra: wat is de timing voor dat decreet? Misschien kunt u daar iets over zeggen?

U weet dat we ook hoorzittingen hebben in het kader van de voorbereiding van institutionele hervormingen. Al vele maandagnamiddagen houden wij ons onledig met het horen van experts. Het thema arbeidsmarkt is op dit moment aan de orde. Hans Maertens van het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) gaf kortgeleden aan dat hij het bijzonder belangrijk vindt dat de sociale partners maximaal worden betrokken bij het uitwerken van die jobbonus. Er zijn immers een aantal doelstellingen die de experts belangrijk vinden. Het gaat dan over de drie sporen: armoedebestrijding, koopkrachtcreatie en activering van langdurig werkzoekenden of mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Die drie sporen moeten maximaal worden bereikt. Het is belangrijk om de mensen op het terrein daar maximaal bij te betrekken zodat er geen kaduke maatregelen worden genomen met heel veel geld van de Vlaamse belastingbetaler.

Bij de concullega's van de werknemersorganisaties die we deze week hoorden, viel me op dat het ACV eigenlijk pleit voor het organiseren van die werkbonus via de regionale opcentiemen. Zelf hebben wij altijd eerder een voorkeur gehad voor het doelgericht inzetten van de middelen die zijn voorzien voor de jobbonus binnen het beleidsdomein Werk. Wij vinden het immers heel belangrijk dat er inderdaad een werkgelegenheids- en werkzaamheidsdoelstelling wordt gediend met die, denk ik, 350 miljoen euro. Het bedrag is misschien niet helemaal correct. Ik denk dat het vooral belangrijk is dat de mensen in die inkomensgroepen automatisch worden bereikt en niet zelf die eventuele premie of compensatie, die 50 euro, moeten aanvragen en dat die maatregel maximaal wordt gemonitord en geëvalueerd zodat alle doelstellingen, armoedebestrijding, koopkracht en activering, maximaal worden bereikt.

Nog een laatste opmerking die Vooruit belangrijk vindt, is dat die koopkrachtverhoging er meteen komt, en dus niet na een jaar of na een fiscale afrekening. Hopelijk kunt u rekening houden met onze opmerkingen en insteken die eigenlijk gebaseerd zijn op wat we de voorbije weken bij de sociale partners hebben gehoord in de Werkgroep Institutionele Zaken.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega Gennez, ik dank u voor de interessante vraag. U weet dat de jobbonus onze fractie zeer na aan het hart ligt. Wij geloven dat het een instrument is, niet het enige instrument voor alle duidelijkheid, om mensen die vandaag niet aan het werk zijn vandaag toch te motiveren om dat wel te doen. Dat is ook waarom we focussen op de laagste inkomens. Ik denk dat dat de groep is waar we ons op moeten richten. Ik begrijp dat sommige experts daar vragen bij hebben, anderen hebben daar minder vragen bij. Wij zijn daar voorstander van. De meningen daarover zijn dus wat verdeeld. De sociale partners hebben het zelf mee opgenomen in hun eigen akkoord 'Iedereen aan boord'. Ik denk dat er dus wel wat steun is voor die maatregel.

Ik sluit me aan bij uw laatste opmerking dat het cruciaal is dat mensen het meteen voelen. Het mag niet te complex worden. Ze moeten effectief de beloning krijgen die hen is voorgespiegeld door opnieuw aan het werk te gaan.

En dan kom ik bij mijn bijkomende vraag die daar een beetje bij aansluit maar die gaat over een ander aspect uit het regeerakkoord waar ik in het verleden ook al naar heb verwezen. Ik heb het dan over de vraag om de sociale voordelen die we vandaag nog vaak toekennen op basis van statuut te heroriënteren richting inkomen. Uit het antwoord op een aantal schriftelijke vragen blijkt dat twee van de drie sociale voordelen die vandaag worden toegekend zoals premies, kortingen enzovoort, gekoppeld zijn aan dat statuut. Het grote gevaar is dat mensen die dat statuut verlaten, bijvoorbeeld omdat ze aan het werk gaan, dat verliezen. En dat is natuurlijk ook een werkloosheidsval die we samen met die jobbonus goed moeten bewaken.

Ik had aan de minister-president gevraagd of hij daar de lead in wilde nemen en dat wilde coördineren om die hervormingen gestalte te geven. Hij hield de boot af en rekende erop dat zijn ministers het werk zouden doen. Daarom vraag ik u, minister, want als minister van Werk bent u toch de eerste belanghebbende, of u er mee over wilt waken dat dit wel degelijk wordt uitgevoerd. Ik heb zo het gevoel dat dit niet bovenaan het prioriteitenlijstje staat. Het zou toch wel jammer zijn om aan het eind van de legislatuur te moeten vaststellen dat deze belangrijke ambitie niet gerealiseerd is. Nu kunnen we nog ingrijpen. U hebt zelf niet zo veel van die premies, maar wilt u voor de andere ministers mee aan de kar trekken zodat dit effectief wordt uitgevoerd?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): De weg naar de jobbonus is bezaaid met boobytraps. We zullen een mijnenveld moeten doorkruisen. Enerzijds is er de promotieval die hier al is genoemd. Anderzijds is er het recente akkoord rond de welvaartsenvelop waar een aantal lage uitkeringen worden opgetrokken. Daardoor is het vandaag zeer onduidelijk wat nu effectief het arbeidsmarkteffect zal zijn van de jobbonus. Het gaat inderdaad over 350 miljoen euro, zoals mevrouw Gennez opmerkte. Dat is een heel substantieel bedrag waar we op een heel slimme manier mee moeten omgaan.

Ik heb ook de heel boeiende Werkgroep Institutionele Zaken gevolgd. Maandag staat er opnieuw een sessie gepland waar ik de jobbonus zeker ter sprake zal brengen want dan komen de professoren.

Wat mij echter is opgevallen, is dat er onder die sociale partners absoluut geen unanimititeit bestaat over de finaliteit van de jobbonus, over de manier waarop die jobbonus wordt uitgewerkt en over de jobbonus als geheel. Wanneer men met de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) praat, krijgt men een heel ander verhaal dan wanneer met Voka praat. Het Algemeen Christelijk Werknemersverbond (ACW) raadt aan dat te doen binnen de eigen fiscaliteit, via de opcentiemen. De andere vakbonden vragen eerst duidelijkheid over wat men daarmee wil bereiken en vragen om daar geen passe-partout van te maken.

Minister, mijn suggestie is dus om vooraleer u aan de slag gaat met het voorontwerp, eventjes de pauzeknop in te duwen, de sociale partners en professoren te horen en eens heel aandachtig te luisteren op welke manier zij naar de besteding van dat toch wel zeer substantiële bedrag willen kijken. Bent u bereid om die ronde nog eens te doen samen met uw collega, minister Diependaele?

De voorzitter: Minister, wilt u nog een ronde doen? We willen u graag helpen. In de commissie Werk zijn we het gewend om sociale partners en experts te horen.

Minister Hilde Crevits: Horen jullie mij? Zien jullie mij?

De voorzitter: Ja, we zijn blij dat u uit de tunnel bent.

Minister Hilde Crevits: Ik zie mezelf nu niet meer. Ik ben nog niet helemaal waar ik moet zijn, maar het is aan het verbeteren. Dat is al iets.

Bedankt voor de aanvullende opmerkingen. Ik kan niet op alles praktisch antwoorden. Er zijn ook veel zaken die ik gewoon als opmerking meeneem. Het klopt dat we afgesproken hebben om het te doen, maar ... *(De verbinding valt weg.)*

De voorzitter: De verbinding was even verbroken, maar we kunnen nu de commissievergadering hervatten.

Minister Crevits heeft nog steeds het woord voor het antwoord op de bijkomende vragen.

Minister Hilde Crevits: Ik was dus aan het zeggen dat ik een aantal opmerkingen ook wel begrijp. Eerst en vooral is er de opmerking van collega Ronse, die zegt dat de sociale partners in de uitwerking ook niet helemaal op één lijn zitten. Dat klopt, absoluut. Maar dat heeft veel te maken met de doelstellingen die we willen realiseren. We willen, zoals collega Ongena zegt, dat het iets substantieels is, zodat mensen, als ze beginnen te werken, onmiddellijk het gevoel hebben dat dat een bonus is die ze krijgen. Maar dan is natuurlijk het moment waarop je voor de eerste keer uitbetaalt, van belang. Ik heb jullie gezegd dat je dat bij zelfstandigen pas ziet bij de aangifte. Dat is dus eigenlijk een jaar later. Er zijn dus echt een aantal praktische problemen waar ik nog oplossingen voor zoek, om net datgene te bereiken wat we willen, namelijk iets substantieels. Voor mij hoeft dat niet elke maand betaald te worden. Dat kan per kwartaal of per jaar zijn, maar je moet het op tijd kunnen geven, zodat je geen jaar moet wachten totdat je het kunt geven. En het moet ook correct zijn. Want stel je voor dat je uitbetaalt en dat je dan iets moet terugvorderen van mensen, omdat het niet helemaal correct is.

Al die zaken moeten dus wel beantwoord zijn. En dat maakt dat er in de uitwerking wel wat discussie is en dat ik dus inderdaad samen met collega Diependaele heel omzichtig werk, om zeker te zijn dat het correct is wat we doen. Want het gaat, zoals sommige collega's gezegd hebben, over heel veel geld, waarmee we wel het juiste effect willen bereiken, vandaar dat er toch wel wat zorgen zijn, ook bij mezelf, om dit goed geïmplementeerd te krijgen.

Collega Gennez vroeg: wanneer? Voor mij is dat asap, maar niet ondoordacht. We moeten zeker zijn dat we het effect dat we beogen, ook zullen bereiken. We werken daar echt heel veel aan door. Ik vind het een heel mooi dossier, als idee. Maar het is voor mij van heel de legislatuur een van de moeilijkste dossiers om effectief operationeel te krijgen. Want wat we de mensen te bieden hebben, moet substantieel zijn.

Wat ik nog niet in mijn eerste antwoord had aangehaald, is de beslissing rond de welvaartsenveloppe. We willen zeer goed monitoren wat daarin zit en of wat wij willen doen niet weer tot ongewenste effecten zal leiden.

Er ligt dus nog heel veel werk op de plank, niet om te vertragen, maar om het zeker correct te implementeren. We wisten dat het een moeilijke weg was die we kozen, maar we willen op het einde van de afgelegde weg ook absoluut de eindmeet bereiken.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Wordt vervolgd. We houden het in het oog.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het monitoren van stress op het werk
– 2712 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, hoewel we natuurlijk enkel blij kunnen zijn met een meer menselijke en op maat gemaakte re-integratie van langdurig zieken, moet preventie een prioriteit worden. Werkbaar werk moet eigenlijk gelijk staan aan duurzaam werk. We moeten voorkomen dat we in de toekomst nog massalere groepen mensen gaan moeten begeleiden naar en ondersteunen met re-integratietrajecten. Gezonde mensen terugsturen naar een nog altijd even zieke arbeidsmarkt, is voor niemand interessant. Ik weet dat u en de collega's het daarmee eens zijn.

We hebben veel instrumenten, maar een systemische oplossing lijkt te ontbreken. Soms zijn werkgevers nog niet helemaal mee en voelen ze zich geïsoleerd. Soms voelen de werknemers zich onbegrepen. En beleidsmakers hopen dat ze de oplossing hebben voorgesteld. Het gevolg is dat iedereen of toch veel mensen gefrustreerd zijn en de oplossing soms verder weg lijkt dan ooit. Er zijn structurele plannen nodig, die de vinger op de wonde leggen en beginnen met een preventieve aanpak.

Minder werkstress is een van de zaken die werkbaar werk mogelijk maken. Dat weten we allemaal. Het is het uit balans zijn van werkdruk en werkplezier. Zo kunnen we het omschrijven. Maar werkstress is een ontastbaar begrip. De klachten van werkstress worden uitgebreid gemeten en tonen aan dat alarm slaan geen overbodige luxe is. Maar wat bezorgt mensen nu precies stress op de werkvloer en wat zou hen daarbij kunnen helpen? Niet het bestrijden van de symptomen, maar het bestrijden van de oorzaken is op lange termijn interessant.

Als we deze debatten hebben, zijn er heel vaak mensen die zeggen dat je privé- en andere zaken niet mag loskoppelen van werkstress, dat er meerdere dingen zijn

en dat het niet iets is dat op zichzelf staat. Net daarom is het interessant om daar dieper op in te gaan.

Dokter Paul Koeck studeerde geneeskunde, filosofie en sportgeneeskunde aan de KU Leuven en hij heeft een tool ontwikkeld die mensen ondersteunt bij onder andere stress. Elke dag gedurende een kwartier geven mensen aan wat hun stress bezorgt, hoe ze ermee zijn omgegaan en wat voor hen al dan niet werkt. Het programma geeft oefeningen, mogelijke oplossingen en handvatten mee om om te gaan met dat probleem. Na 21 dagen blijkt er al een reductie van stress met ongeveer 54 procent. De tool toont dat zelfreflectie en stilstaan bij de redenen die je stress geven, vaak een belangrijke eerste stap zijn naar actie.

Het is belangrijk en interessant als mensen zichzelf beter leren kennen. Wat brengt mij die stress nu precies? Wat lijkt voor mij nu een gepaste oplossing? Reflecteren en bewustwording zijn 'key' om bepaalde problemen aan te pakken en te begrijpen. Ze bieden een eerste stap om een structureel probleem bij de kern te gaan aanpakken. Het is belangrijk dat werkgevers stress- en burn-outfactoren herkennen. Maar weten dat iemand stress heeft, is niet voldoende om die persoon een concrete oplossing aan te bieden. De stress wordt vaak pas herkend, of toch zeker erkend, als het te laat is.

In het actieplan werkbaar werk wordt de werkbaarheidscheque naar voren geschoven als een manier om de stress op de werkvloer in kaart te brengen. Uit een gesprek met enkele van de sociale partners blijkt dat werkgevers pas na problemen op zoek gaan naar een oplossing, of dat afgevaardigden een oplossing mogen zoeken, maar het liefst een die geen geld kost. De oplossingen komen er vaak na veel uitval of aanhoudende klachten bij werknemers. Ze zien kosten en geen baten. Een proactievere manier van werken kan verdere uitval zeker tegengaan.

Minister, wordt er in een vernieuwd actieplan rond werkbaar werk een mogelijkheid gemaakt of ingezet op werknemers die zelf hun eigen stress kunnen monitoren? Wordt de mogelijkheid bekeken om werknemers zelf te laten meedenken over hun noden en mogelijke oplossingen?

Wordt werkstress nu al structureel gemeten? En is er een idee waar werknemers echt concreet mee zitten en wat zij nu zelf nodig hebben?

Is er in de gesprekken met sociale partners meer ruimte om de werkbaarheidscheque in te zetten als een preventief instrument, of om de werkbaarheidsmonitor niet enkel op sectoraal niveau, maar op bedrijfsniveau te laten toepassen? Hebt u al cijfers over wanneer die werkbaarheidscheques juist worden aangevraagd? Is dat vooral proactief, of als er zich zichtbare problemen stellen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Annouri, deze vraag komt op een goed moment. Ik kan u melden dat, mocht mijn barometer gemeten zijn in het voorbije uur, mijn stress zeer hoge pieken had bereikt. Dat had veel minder te maken met de antwoorden op jullie zeer interessante vragen, dan wel met het geklemd zitten in een verkeerstunnel. Er zijn dus ook externe factoren die de stress op het werk een pak hoger kunnen maken. Ik ben daar het levende bewijs van. Maar na een sanitaire stop en een koffietje is het een beetje verbeterd.

Op dit moment, collega Annouri, zijn we met de sociale partners heel concreet aan de slag om het huidige actieplan werkbaar werk aan te vullen met nieuwe, laagdrempelige acties die inspelen op de actuele noden met betrekking tot werkbaar werk.

In mei en juni organiseren we hiervoor in samenwerking met de Stichting Innovatie & Arbeid focusgroepen. In die ronde tafels zullen naast de sociale partners ook relevante actoren aan bod komen, zoals academici, sociale secretariaten, preventieadviseurs en hr-dienstverleners. Het is de bedoeling om een brede input te krijgen voor de nieuwe acties, die ik samen met de sociale partners operationeel wil maken.

Het voorkomen van stress op het werk zal ook deel uitmaken van de besprekingen in de ronde tafels, want dit is ook voor mij een belangrijk element in een strategie gericht op werkbaar jobs. De acties zijn flankerend aan de federale acties, waar momenteel in het kader van de relance wordt nagedacht over onder andere een instrument voor werkenden om zelf werkstress en burn-out te monitoren. We gaan dus geen twee instrumenten naast elkaar ontwikkelen. Daarvoor zijn de problemen te groot en de budgetten te beperkt.

Werken aan werkbaar werk gebeurt in de eerste plaats op de werkvloer zelf. Gerichte, onderbouwde acties in bedrijven die bijdragen aan werkbaar werk komen idealiter tot stand met maximale betrokkenheid van de personeelsleden en zijn ook een onderdeel van het sociaal overleg. We waken hierover in onze maatregelen. Zo is het bijvoorbeeld nodig om de werknemersdelegatie te raadplegen voor het aanvragen van een werkbaarheidscheque.

Vanuit beleidsoogpunt wil ik werkbaar werk zo dicht mogelijk bij de mensen zelf brengen. Ik zie hierbij een grote rol weggelegd voor de hr-professionals, vakbonden en preventieadviseurs.

Metten we de werkstress nu al structureel? De Vlaamse werkbaarheidsmonitor van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) brengt sinds 2004 voor de werknemers en sinds 2007 voor zelfstandigen de kwaliteit van de jobs in Vlaanderen in beeld op basis van een grootschalige driejaarlijkse peiling. Een van de kern-indicatoren in dit meetsysteem is 'psychische vermoeidheid bij de arbeid' en gaat heel specifiek over werkstress.

In tegenstelling tot de gangbare opvatting dat werkstressproblemen en burn-outklachten in de afgelopen decennia stelselmatig toenamen, laat de werkbaarheidsmonitor zien dat er tussen 2004 en 2013 eigenlijk niet zoveel significante verschuivingen waren. De laatste twee werkbaarheidsmetingen in 2016 en 2019 laten echter zeer aantoonbare toenames zien. Het aantal werknemers met werkstress stijgt, evenals het aantal mensen met burn-outklachten. Ook bij zelfstandige ondernemers noteren we in die periode een toename, zij het wel beperkter.

De Vlaamse sociale partners hebben een aantal verklaringen gegeven voor die negatieve trend. Ten eerste gingen de hoogconjunctuur in de economie en op de arbeidsmarkt en de krapte op de arbeidsmarkt gepaard met een verhoging van de werkdruk. Als voor bepaalde profielen vacatures heel lang blijven openstaan of niet ingevuld raken, heeft dit een grote impact op de werkdruk van de mensen die wel aan het werk zijn en die dus de gestegen druk moeten opvangen.

Ten tweede handelen ondernemingen in een context van scherpe marktconcurrentie en worden ze geconfronteerd met ingrijpende veranderingen waarop ze eigenlijk bijna permanent gepaste antwoorden moeten bieden. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan de digitalisering van productieprocessen en beheerssystemen en aan de herziening van business- en verdienmodellen. Dat laat zich voelen in psychosociaal belastende zin.

In de monitor van 2019 stelden we ook een toename vast van de emotionele belasting in een aantal sectoren. Dat heeft voor een deel te maken met bredere maatschappelijke veranderingen. Ik durf het bijna niet te zeggen, maar voor mij is

er ook een duidelijke tendens merkbaar inzake de verruiming van de intermenselijke relaties. We zien dat terug in de zeer assertieve houding van patiënten in de zorg of zeer mondige mensen op heel veel vlakken. Op zich is dat goed, maar als assertiviteit uitmondt in agressiviteit, is er zelfs sprake van grensoverschrijdend gedrag. Dat merk je ook in het onderwijs: de stressmeters daar tonen aan dat leerkrachten permanent bereikbaar zijn en dat mensen zeer veeleisend zijn. Dit is dus ook een oproep om alles wat menselijker te maken.

Uiteraard is dit geen exhaustieve verklaring. Werkstress en meer specifiek burn-outklachten vormen bij uitstek multifactoriële problemen waarbij een veelheid van oorzaken in het spel kunnen zijn. Ook factoren en ontwikkelingen buiten de werksituatie en buiten de invloedssfeer van bedrijven hebben een impact op het stressniveau van mensen.

In het lopend actieplan werkbaar werk zitten heel wat acties die deze verschillende factoren en hun onderlinge samenspel aanpakken. Het is absoluut mijn bedoeling hierop in te zetten als we nieuwe acties formuleren.

De werkbaarheidscheque is al van in het begin in eerste instantie een preventief instrument. Het preventief dan wel curatief inzetten op werkbaar werk is geen voorwaarde voor het gebruik van de werkbaarheidscheque. De ondernemingen hoeven hierover geen informatie te geven. Dit draagt bij tot de laagdrempeligheid van de cheque, wat voor mij van belang is.

We hebben nog geen nieuwe cijfers over het gebruik van de cheques, maar als mij wordt gevraagd wat een goed instrument is om in een bedrijf op werkbaarheid in te zetten, zou ik net die cheque gebruiken. Dit biedt een goed zicht op de werkbaarheid in de onderneming en ook een advies.

Mijnheer Annouri, u hebt gevraagd de werkbaarheidsmonitor niet enkel op sectoren, maar ook op bedrijfsniveau toe te passen. Ik begrijp die vraag absoluut. Op dit ogenblik loopt een proefproject bij twee sectorfondsen, met name Woodwize voor de hout- en meubelindustrie en Logos voor de bedienden in de internationale handel, het vervoer en de logistiek. We voeren op sectoraal niveau een werkbaarheidsmeting uit. Beide sectoren zetten deze bevraging op als een actie in het sectorconvenant. Het is eigenlijk een opstapje naar de uitwerking van een sectoraal actieplan. We gaan heel breed en nu komen we in een fase waarin we acties opzetten op sectoraal niveau. Als bedrijven een meting willen verrichten, kunnen ze met de werkbaarheidscheque vrijblijvend een goed zicht op de situatie krijgen. De belastende psychosociale factoren zijn in elke onderneming anders. De werkbaarheidscheque is het ideale instrument om de werkbaarheidssituatie in een onderneming in kaart te brengen en daarna om te zetten in concrete acties op het ondernemingsniveau. Dit is een gezamenlijke bezorgdheid van de vakbonden en de werkgevers. Het is hun instrument om ervoor te zorgen dat hier veel meer op wordt ingezet. Omdat dit me zorgen baarde, heeft de SERV de website www.werkbaarwerk.be gemaakt. Daar staan ook de andere bestaande instrumenten opgelijst die hiervoor kunnen worden gebruikt. Dat zijn de acties waar we nu staan en wat we van plan zijn te doen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. U hebt aangehaald dat er in mei en juni 2021 focusgroepen komen met de sociale partners, aangevuld met andere actoren uit de hr-sector, academici en dergelijke. Ik vraag me af wanneer u resultaten verwacht van wat uit die focusgroepen zal komen. Wanneer zullen we daar meer over weten? Zal dat in juni of september 2021 zijn? Kunt u daar al iets meer over vertellen?

De werkbaarheidsmonitor is er al sinds 2004. Dit gebeurt om de drie jaar, maar de voorbije twee keren was dit zeer alarmerend. Er zijn toen heel wat debatten in het Vlaams Parlement gevoerd, want er waren signalen en er gingen alarmknipperlichtjes af. We moeten hier veel aandacht aan besteden.

U hebt het gehad over federale maatregelen die in verband met de werkstressmeting zullen worden genomen. Hebt u al contact gehad met de Federale Regering om na te gaan wat we vanuit de Vlaamse overheid kunnen doen? U hebt zelf aangehaald dat we het werk geen tweede keer opnieuw moeten doen. De budgetten zijn, jammer genoeg, beperkt. Het is een belangrijk thema. De maatschappelijke kosten en de financiële kosten voor de economie van de mensen die uitvallen, liggen gigantisch hoog. Als we dat, mits een goede samenwerking tussen de verschillende regeringen, op een goede, efficiënte manier kunnen aanpakken, kunnen we die financiële kosten gedeeltelijk tegengaan. Los van het menselijke, wat natuurlijk de prioriteit is, is het financiële aspect niet onbelangrijk. Hebt u al contact gehad met de Federale Regering?

Wat de werkbaarheidscheques betreft, hebt u gesteld dat er nog geen monitoring is omdat u het laagdrempelig wilt houden. Ik begrijp dat, maar de effectiviteit is belangrijk. Op welke manier zal dit gebeuren?

Er zijn nog geen metingen. Verwacht u cijfers over wanneer die cheques worden ingezet? Is dit daar een aspect van? Vindt u dat de bedrijven dat gewoon zelf kunnen doen wanneer ze dat willen?

Het moet vooral laagdrempelig zijn. Als we dat zouden onderzoeken en bijsturen, zou dat wel eens afracend kunnen werken. Wat is uw mening hierover?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik wilde even inpikken op de werkbaarheidscheques. Ik heb daar een schriftelijke vraag over gesteld, en daaruit blijkt een grove onderbenutting: slechts de helft van de 3 miljoen euro die in 2020 voorzien was, wordt effectief gebruikt. Dat is natuurlijk een indicator. Dat zijn misschien geen cijfers die permanent gemonitord worden, en het is ook niet met een bepaalde reden dat er een onderbenutting is. Maar ondanks het feit dat meer dan de helft van de werknemers aangeeft dat hun werk eigenlijk niet werkbaar is, is het toch duidelijk dat het instrument dat de Vlaamse Regering bij uitstek promoot, niet of onvoldoende werkt. Het wordt maar voor de helft gebruikt.

Je ziet enerzijds wel dat er een stijgend aantal aanvragen is. Dat bleek ook uit de schriftelijke vraag. Als ik het goed heb, waren er in 2019 van mei tot december 101 aanvragen voor werkbaarheidscheques, die bijna allemaal werden goedgekeurd. In 2020 werden er voor diezelfde periode 274 aanvragen ingediend. Dat is toch meer dan een verdubbeling. De noodzaak bestaat dus, en mensen zijn op zoek naar mogelijkheden om dat werk werkbaarder te maken. Maar ik denk dat er ook aan de kant van de bedrijven, en misschien met de sectorconvenanten die nu in de steigers staan, extra inspanningen moeten gebeuren.

We hebben hier heel vaak discussies over hoe we mensen met langdurige ziekte gradueel weer aan het werk kunnen krijgen. Dat is een goede zaak. Maar daarvoor is werkbaar werk essentieel. En ook de uitval stijgt dramatisch. Burn-outs zijn vaak het gevolg van specifieke werkgerelateerde problematieken. Ik denk dat we daarop moeten inzetten, met de werkbaarheidscheques, maar ook met beter werkbaar werk in de kern van het beleid, zowel van de regering als van de sectoren en de sociale partners. Het is wel bijzonder triest dat het instrumentarium dat bestaat, nog onvoldoende wordt benut.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gennez, uw opmerkingen zijn voor een stuk natuurlijk heel terecht. Het klopt dat het instrument van de werkbaarheidscheques onvoldoende gebruikt wordt. Nochtans is dit een instrument dat door de sociale partners zelf voorgesteld is. Ik heb hun ook gezegd dat het hun verantwoordelijkheid is om het instrument te promoten bij de bedrijven, bij de werkgevers. Om collega Vande Reyde blij te maken: wij hebben de 'paperasserij' om er gebruik van te kunnen maken zo beperkt mogelijk gemaakt, om het net als instrument volop in de markt te zetten. En het wordt beter, maar toch blijft het gebruik ervan onvoldoende. Ik neem dat ook op met de sociale partners, dat ze daar werk van moeten maken. Ik zeg het nog eens: je moet professioneel advies inwinnen als je globaal en structureel aan een betere werkbaarheid wilt werken. Dat is mijn absolute overtuiging.

Collega Annouri, bedankt voor de aanvullende vragen. Wat die infosessies betreft: ik vermoed dat we kort daarna dan ook de resultaten daarvan zullen krijgen. Dat zal begin juli zijn, vermoed ik. We gaan in de zomer dan aan de slag met het formuleren van nieuwe acties. Ik zal dat ook samen met de sociale partners doen.

Collega Gennez, we zullen daar natuurlijk ook de evaluatie van de werkbaarheidscheques in meenemen. Want u zegt zelf dat het een goed instrument is, en ik vind dat ook. Maar het wordt te weinig gebruikt. Het is dan de bedoeling om in september het nieuwe voorstel verder te bespreken met de sociale partners, om dan zo snel mogelijk te landen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik wil met twee dingen afsluiten. Het bekend zijn van de werkbaarheidscheques is inderdaad een heel pijnlijke situatie, collega Gennez heeft ernaar verwezen. Ik had zelf ook een schriftelijke vraag ingediend en daar ook een antwoord op gekregen. U hebt dan beslist om extra communicatielijnen op te zetten, maar u bent toch tot de conclusie gekomen dat het weinig bekend is. Dat is misschien iets voor de sociale partners. Hopelijk komt het inderdaad omdat het te vaag is, en de communicatie niet voldoende is, waardoor onvoldoende bedrijven het kennen. Hopelijk komt het niet omdat er vooroordelen op kleven: mensen die denken dat het hen niet zal vooruithelpen, of dat het de situatie nog moeilijker zou maken omdat het te omslachtig is.

Dat is mijn eerste punt. Ten tweede moet er toch op een bepaalde manier kunnen worden nagegaan of ze op de juiste manier worden gebruikt en of ze vooral ook als preventieve maatregel worden ingeschakeld, en dat er niet achteraf, als het te laat is, op wordt gerekend. De laagdrempeligheid is belangrijk, net als het bekendmaken bij de bedrijven. Maar vooral de effectiviteit daarvan is belangrijk. Op dat vlak is het nog wat blind varen en dat is geen goede zaak. Het is nodig in de strijd tegen werkstress, burn-out en alle zaken die daarbij horen. 'To be continued', ongetwijfeld.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Vlaams Intersectoraal Akkoord 6 en de sector van de sociale economie – 2778 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het toeleiden van werkzoekenden naar een job in de welzijns- en zorgsector – 2826 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, op dinsdag 30 maart raakte bekend dat er na maanden onderhandelen een akkoord is tussen werkgevers, werknemers en de overheid rond een nieuw ambitieus intersectoraal sociaal akkoord. Het akkoord voorziet onder andere een jaarlijks terugkerend budget van 577 miljoen euro, waarvan 412 miljoen euro voor de verhoging van de koopkracht van de medewerkers en 165 miljoen euro voor kwaliteitsmaatregelen.

Er komt ook ruimte voor bijna 180.000 extra voltijdequivalenten (vte's) in de zorg, de maatwerkbedrijven en de socioculturele sector.

De principes uit het deelakkoord van 22 december over de verhoging van de koopkracht werden verder uitgewerkt via een loonsverhoging voor iedereen en zelfs een loonsverhoging tot 6 procent in de zorgsector en consumptiecheques voor bepaalde beroepen.

Naast de verhoging van de koopkracht komen er ook kwalitatieve ingrepen, zoals meer ruimte voor bijscholing en extra arbeidskrachten om de druk in zorg- en welzijnssectoren te verlagen. Ook rond het verhogen van de instroom worden extra inspanningen gedaan. En verder ligt de klemtoon ook op duurzaamheid, digitalisering en het uitbouwen van een e-inclusief digitaliseringsbeleid, waarvoor ook extra middelen in de relanceplannen zitten.

De socialprofitwerkgevers, waaronder ook de maatwerkbedrijven, zijn alvast heel tevreden met dit akkoord. Ze stellen dat het een akkoord is dat niet alleen inspeelt op de noden die de huidige crisis blootlegt, maar ook een antwoord biedt op uitdagingen zoals personeelskrapte, werkbaarheid, digitalisering en duurzaamheid: "Het is een akkoord dat niet alleen inspeelt op de noden die de huidige crisis blootlegt, maar ook een antwoord biedt op uitdagingen zoals personeelskrapte, werkbaarheid, digitalisering en duurzaamheid."

Minister, op welke manier zult u de middelen rond digitalisering en het e-inclusief digitaliseringsbeleid precies inzetten voor de sector van de maatwerkbedrijven? Welke externe partners zult u daarbij betrekken?

Tijdens de persconferentie van 30 maart gaf u aan dat u de sociale economie meer wilt inzetten in de zorgsector. Maatwerkers zouden er zogenaamde huishoudelijke taken op zich kunnen nemen. Wat bedoelt u daar precies mee? Hoe wilt u dat concreet uitgewerkt zien?

Ten slotte, eerder liepen er al een aantal pilootprojecten waarbij maatwerkers werden ingezet in de zorgsector. Zijn hier al conclusies uit getrokken? Welke elementen neemt u mee om dit akkoord verder uit te werken?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik kom niet vaak in deze commissie. En als ik hier kom, heeft het natuurlijk te maken met de welzijnssector. Dat is ook bij deze vraag zo.

Omdat veel knelpuntberoepen niet ingevuld raken, startte VDAB enkele jaren geleden met de onderwijskwalificerende opleidingstrajecten met VDAB-opleidingscontract (OKOT's). Dit zijn voltijdse opleidingen van één tot drie jaar waarmee mensen een diploma kunnen behalen en snel aan de slag kunnen. VDAB screent de kandidaten op hun motivatie en betaalt de opleiding, terwijl ze hun werkloosheidsuitkering behouden.

Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag van 2 februari laatstleden blijkt dat vorig jaar in totaal 3214 werkzoekenden bezig waren met een OKOT-traject binnen de zorg. Dat zijn er 272 meer dan in 2019. Ik zag wel opvallende provinciale verschillen. Zo werden in Oost-Vlaanderen bijna 1000 cursisten geteld en in West-Vlaanderen 779, terwijl er in Antwerpen en Limburg respectievelijk 612 en 551 cursisten werden geregistreerd. Uit het antwoord bleek ook dat er nogal wat cursisten de opleiding niet met succes beëindigen. Redenen daarvoor zijn onder meer dat ze werk vonden, maar ook dat de opleiding toch wel heel zwaar is – te zwaar, vond men –, terwijl ook een aantal mensen de opleiding voltooiden, maar niet slaagden.

Door de vergrijzing van de bevolking in het algemeen maar ook binnen het beroep van verpleegkundigen enerzijds en de pensioenen van de babyboomers anderzijds, zal ook de vraag naar meer werkkrachten in de zorgsector groot blijven. In de lijst van knelpuntjobs staat de job van verpleegkundige momenteel zelfs bovenaan. Daarnaast verloopt de zoektocht naar zorgkundigen en verzorgenden ook alsmaar moeilijker. Kortom, het aantrekken van mensen voor een job in de welzijns- en zorgsector zal in de komende jaren een belangrijke, maar geen gemakkelijke opdracht blijven. Bovendien sloot de Vlaamse Regering recent een nieuw sociaal akkoord met de Vlaamse socialprofit- en non-profitsectoren. In het kader van dit akkoord zullen er volgende jaren 14.000 bijkomende voltijdse jobs worden gecreëerd in de zorg- en welzijnssector. Dat is boven op de bijkomende werkkrachten die nodig zijn ter compensatie van de uitstroom door de vergrijzing en voor de uitbreiding van de welzijnssector.

Ik heb volgende vragen, minister. Welke concrete initiatieven neemt u om in het kader van VIA 6 werkzoekenden zoveel mogelijk toe te leiden naar een job in de zorgsector? Hoe verklaart u de provinciale verschillen in het aantal cursisten dat een OKOT-traject volgt voor een job binnen de zorgsector? Worden er inspanningen gedaan om in de provincies waar er in verhouding een lager aantal deelnemers is, dit te verhogen? Kan er nog meer worden gedaan zodat mensen die aan de opleiding beginnen, die ook succesvol afronden? Worden deelnemers desgevallend ook afgeleid naar andere opleidingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's Vandromme en Schryvers, uw vragen komen helemaal op het juiste moment. Vandaag hebben de sociale partners ook uit de publieke sector in de zorg ook formeel meegedeeld dat VIA 6 door hun achterban is goedgekeurd na alle consultatierondes. Dat is heel goed nieuws. Gezien het gevorderde uur zal ik VIA 6 niet helemaal uitleggen, hoewel ik dat graag zou doen. De tekst kan bezorgd worden. Daar kan gerust ook een hoorzitting over gehouden worden, waarop de sectoren uitleg kunnen geven, voorzitter.

Collega Vandromme, het klopt dat er middelen zijn voor digitalisering. U hebt ze zelf ook opgesomd. Dat gaat dan om de ondernemingen die betrokken zijn in de paritaire comités 327 en 329. Het gaat om mooie budgetten, deels recurrent en deels eenmalig. Maar ik kan die budgetten nu nog niet concretiseren. De budgetten liggen vast, maar de projecten zelf moeten nog uitgewerkt worden. De digitaliseringsnood moet geconcretiseerd en geoperationaliseerd worden. U zult daar nogmaals een vraag over moeten stellen zodra alle projecten ook geconcretiseerd zijn.

Dan ga ik over tot de vraag over de werkdruk in de zorgsector en de sociale economie. U raakt daar een van mijn favoriete thema's aan, collega Vandromme. U hebt wellicht ook de trendstudies gezien van Deloitte van 2018 en 2019. Die hebben de focus gelegd op de maatschappelijke noden in de zorg en stellen vast dat de zorgsector een groot potentieel en opportuniteiten biedt voor duurzame tewerkstelling van kansengroepen. Dat gaat dan vooral om activiteiten van het dagelijkse

leven of huishoudelijke taken, zoals het rondbrengen van de krant of de post, het ophalen van de was, het afruimen van de tafels, wandelen met senioren. Ik zie dat echt als een oase van mogelijkheden om samen te werken met de sociale economie.

Er zijn al enkele mooie voorbeelden. Zo zijn er drie Limburgse rusthuizen waar er met succes wordt geëxperimenteerd met enclavewerking sociale economie. De medewerkers van IN-Z, een Limburgse onderneming met een LDE-erkenning (lokale diensteneconomie), zijn al lang geen onbekenden meer in woonzorgcentra voor de uitvoering van een aantal huishoudelijke taken. In Brussel organiseert de vzw Elmer buurtdiensten die Nederlandstalige, kleinschalige kinderopvang aanbieden. De werking rond opleiding en tewerkstelling van medewerkers uit kansengroepen als 'begeleider' maakt daar integraal deel van uit. Er is ook een ESF-project (Europees Sociaal Fonds) rond vernieuwende businessmodellen met het oog op doorstroom vanuit de sociale economie naar de zorgsector. Enzovoort, enzovoort.

Ik wil mij er echt persoonlijk toe engageren om werk te maken van wat er in het VIA 6-akkoord staat, namelijk dat wij meer zullen inzetten op nieuwe proeftuinen om de doorstroming vanuit de sociale economie naar de zorg te bevorderen. Wij moeten veel meer inzetten op die mogelijkheden. Het kan een stuk werkverlichting zijn als wij huishoudelijke of andere kleine taken wegnemen van mensen die zich dan meer kunnen concentreren op de taken waarvoor ze echt opgeleid zijn. Wij moeten daartoe de drempels wegwerken. Ik ga daarover met de sector in overleg. Zeker in het kader van het individueel maatwerk ligt er een groot potentieel in de hele zorgsector.

Dan kom ik naadloos tot de vragen van collega Schryvers over de toeleiding. Het VIA 6-akkoord voorziet in enorme budgetten om mensen toe te leiden naar de zorgsector. Maar ik heb al in de plenaire vergadering gezegd dat het niet is omdat het geld er is, dat de mensen er zijn.

We zullen dus echt alles op alles moeten zetten om een groot charmeoffensief of een verleidingspoging, zoals collega Ronse zou zeggen, te doen richting de Vlaming om te werken in de zorg. Ik besef heel goed dat niet iedereen daarvoor geschikt is, maar misschien hebben heel veel mensen nog niet ontdekt dat ze talenten hebben en daar wel geschikt voor zijn.

Voor die transitie naar de zorg willen we een actieplan maken, collega's. In het VIA6-akkoord zijn er al achttien acties voorgesteld, waarvan er elf acties betrekking hebben op ons beleidsdomein om de instroom te verbeteren.

Een van die acties zijn de onderwijskwalificerende opleidingstrajecten met VDAB-opleidingscontract (OKOT)-opleidingen. VIA6 stelt: "Om de instroom van werkzoekenden te stimuleren, zal aan de raad van bestuur van VDAB gevraagd worden om kwalificerende opleidingen, waaronder de OKOT-opleidingen, ook expliciet (terug) open te stellen voor werkzoekenden die reeds een diploma hoger onderwijs hebben."

Het klopt dat er provinciale verschillen zijn. Dat is in grote mate te verklaren door het aantal beschikbare werkzoekenden. West-Vlaanderen, Limburg en Vlaams-Brabant hebben bijna de helft minder werkzoekenden dan Oost-Vlaanderen. Antwerpen heeft meer werkzoekenden, maar die hebben vaak een grotere afstand tot de arbeidsmarkt waardoor een OKOT-traject niet altijd een gepast traject naar werk is. Dat heeft niets te maken met het feit dat VDAB minder inspanningen doet, maar wel met het profiel van de mensen die beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt.

Er worden heel wat extra inspanningen geleverd om de opleidingsdeelname te verhogen en er zal in de toekomst nog meer nodig zijn. Er zijn ook digitale infopak-

ketten ontwikkeld. VDAB zet ook in op het optimaliseren van de oriëntatie en inschatting richting de zorgberoepen. Er is een heel interessante 'zelfinschattingstool verpleegkunde'. U moet dat zelf eens proberen. Die tool bestaat uit een aantal opdrachten die een kandidaat-cursist doet nadenken over zijn jobdoelwit en laat nadenken of dat al dan niet iets voor hem zou zijn. Ik denk dat we daarop moeten inzetten in de komende periode om meer profielen aan te trekken.

Er is heel veel werk aan de winkel. We maken werk van een actieplan. Als er straks meer mensen werkloos worden in bepaalde sectoren, is het voor mij van belang om die profielen die geschikt zijn of die al ervaring hebben opgedaan om bijvoorbeeld met mensen om te gaan, toe te leiden naar de zorg en op die manier te vermijden dat ze in een langdurig traject van werkloosheid terechtkomen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel voor uw antwoorden, minister. Ik spring graag nog een keer binnen in deze commissie want net zoals collega Gennez switch ik tussen deze commissie en de commissie Onderwijs waar minister Weyts een toelichting geeft over Edusprong en over de voorsprong. Voor de digitaliseringsprojecten is er een link met Edusprong waar men binnen het Volwassenenonderwijs heel sterk kijkt naar kansengroepen en naar het opleiden van leerkrachten, zeker wat betreft de digitale competenties. Ik denk dat er een link kan zijn met wat er in het VIA6-akkoord staat. Ik bereid daarover graag een volgende vraag voor.

U weet dat ik een grote believer van de leerladder ben. Zelf had ik ooit les in de opleiding Verzorging en ik kijk dan ook heel graag uit, minister, naar wat er mogelijk is binnen het deeltijds secundair beroepsonderwijs, zeker ook wat betreft de zorggerichte opleidingen. Daar moeten we werken met leerlingen die niet altijd arbeidsbereid zijn en niet naar school willen gaan, maar die toch wel in de zorg hun plekje kunnen vinden. Ik kijk daar zeker naar uit en ik geloof daar ook heel sterk in.

U gaf ook al aan dat individueel maatwerk heel wat potentieel brengt. Ik geloof daar ook heel sterk in, maar ook in het feit dat we een interne en innovatieve arbeidsorganisatie moeten realiseren waarbij we kijken hoe we processen en taken kunnen opsplitsen zodat ook mensen vanuit de sociale economie die taken kunnen opnemen.

Het is als het ware het inclusief werken. Ik ben van mening dat we misschien binnen de zorgsector grotere stappen kunnen zetten omdat ze al werken vanuit dat zorgprincipe. Wordt daar nog verder op ingezet? Zal er in het decreet Individueel Maatwerk aandacht zijn voor het inclusieve werken en het begeleiden vanuit die instellingen zoals maatwerkbedrijven? Zal men de expertise die men daar heeft, gebruiken binnen de zorgsector om mensen met wat grotere afstand tot de arbeidsmarkt binnen de zorg te kunnen tewerkstellen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Waar we voorstaan, is een enorme uitdaging: al die bijkomende mensen voor de zorgsector vinden. Daar moeten we met zijn allen aan samenwerken. Dat zal niet op één, twee, drie gaan, dat zal niet met één actie gaan. Dat zal alleen maar gaan door al onze mogelijkheden te benutten.

De vraag van mevrouw Vandromme is daarom heel interessant om ook mensen in het kader van de sociale economie voor een aantal taken in te zetten. Minister, u hebt heel terecht verwezen naar de periode dat de economie zal hernemen; zouden mensen die tijdelijk werkloos geworden zijn, dan niet terug kunnen keren? Als

mensen opnieuw werkloos zouden worden, moeten ze zoveel mogelijk worden toegeleid naar de zorgsector. Dat gebeurt onder meer via de OKOT-trajecten.

Er is een interessant element dat u meegaf: waarom er provinciale verschillen zijn. Hoe kunnen we daaraan tegemoetkomen? De noden in de provincies met minder werkzoekenden die in aanmerking komen voor zo'n traject, zijn niet minder groot natuurlijk.

Wat nog opvalt in de zoektocht is dat bepaalde groepen ondervertegenwoordigd zijn in de zorgsector. Mannen zijn ondervertegenwoordigd, het is bij uitstek nog altijd een vrouwelijk beroep. Er is een echte onderbezetting van mensen met een allochtone afkomst. Minister, op welke manier zult u daarop inzetten?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Bedankt, collega's, voor de interessante vragen. Ik volg het VIA6-akkoord met veel belangstelling op. Het is een belangrijk akkoord voor de sector. In deze commissie hebben we het er al een paar keer over gehad, zowel in januari als februari. De koopkrachtverhoging is een waardering voor de sector. De focus op digitalisering en het inclusief digitaliseringsbeleid zijn elementen die we vanuit deze commissie met veel belangstelling opvolgen.

Dinsdag werd ook al bericht over de digitale versnelling die sinds de coronapandemie heel snel gaat. Ook hier in het parlement zien we dat het evident is geworden wat daarvoor niet zo simpel was.

Het gebruik van de jaarlijkse digimeter van Imec op onze smartphone is enorm gestegen. Het aantal streamingabonnementen is toegenomen. Het onlineshopperen zit in de lift. Als die koplopers versnellen en het peloton sluit aan, dan zijn er ook achterblijvers die verder achterop geraken omdat ze de vaardigheden missen. Eén op de vijf Vlamingen ervaart ook die digitale kloof. We hebben het al dikwijls gehad over het dichten van de kloof. Dat is een complex probleem dat we op verschillende sporen moeten aanpakken. Ik hoop dat de aangekondigde projecten een antwoord kunnen bieden.

Ik ga even in op de inzet van maatwerkers in de zorg. Ik ben ervan overtuigd dat we dat pad moeten verkennen. Ik ben ervan overtuigd dat er heel wat mogelijkheden zijn. Ik heb de collega's gehoord, ze delen mijn mening. We moeten bepaalde taken bekijken en onderzoeken en zien waar we de maatwerkers kunnen inzetten. Ze kunnen alvast de werklast van het verzorgend personeel verlagen. Er zit een win-winsituatie in.

Het instrument van het individuele maatwerk kan volgens mij een meerwaarde betekenen. Misschien kan dat ook in het kader van enclavewerking. Ik heb zonet de 4 voorbeelden gehoord. Welke taken kunnen die maatwerkers opnemen? Hoe zal men die groep van maatwerkers begeleiden en ondersteunen? Maar ik maak mij ook de volgende bedenking. Hoe zorgen wij ervoor dat er ook een flexibel en wendbaar kader is dat wij kunnen afstemmen op de noden van de zorgsector, op de mogelijkheden van de maatwerkers en de sociale economie? Ik denk ook dat wij met een te rigide kader het kind met het badwater zouden weggooien.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb veel aanvullende opmerkingen gehoord maar niet zo veel vragen. Het onderwijs, collega Vandromme, is uiteraard een heel belangrijke partner bij het uitwerken van een actieplan rond instroom en zijstroom in de sector. Ik wil dat gerust trekken, omdat ik verantwoordelijk ben voor het invullen van de jobs wat onderwijs en toeleiding betreft. Het is wel belangrijk dat jongeren worden overgehaald om verpleegkunde te studeren. Wat de doorstroming van de sociale economie naar de zorg betreft, moeten wij nadenken over nieuwe arbeidsorganisatie en hr. Maar er zijn

zoveel handen te kort in de sector dat men ook bereid moet zijn om na te denken over andere manieren om de opdracht te organiseren. Zo kan men eraan denken om mensen in te schakelen die misschien niet 100 procent het profiel hebben of de opleiding hebben genoten maar die wel een aantal taken kunnen overnemen. Ik vind dat dat moet gebeuren.

Collega Schryvers, wij hebben het al vaker gehad over uw man-vrouwopmerking. Maar de mannen zijn vooral ondervertegenwoordigd bij de verpleegkundigen en niet bij de artsen. Dat is ook een vaststelling die we kunnen maken. VDAB let in de communicatie zeer goed op de genderneutraliteit van de jobs, om de aantrekkelijkheid ervan te verhogen. Zij zeggen bijvoorbeeld niet dat men op zoek is naar verpleegsters; dan jaagt men uiteraard meteen de mannen weg. Ik ga ermee akkoord dat wij ook allochtone moeders moeten motiveren om zich in te schakelen in de zorg- en welzijnssector. Ik zie daarin een enorm potentieel, zeker bijvoorbeeld in de kinderopvang. Maar opleiding is ook daarin van belang. De mensen moeten bereid zijn om, eventueel op de werkvloer, een opleiding te volgen.

Collega Claes, wat de samenwerking betreft tussen sociale economie en zorg, ben ik het zeker met u eens over de mogelijkheid van individueel maatwerk. Daarbij zal de begeleiding cruciaal zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik ben blij te horen dat wij allen op dezelfde golflengte zitten. Ik ben bereid om mee na te denken over de mogelijkheden van het onderwijs. Ik pleit ervoor om bijvoorbeeld het volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie, die toch wel heel dicht staan bij de sociale economie, erbij te betrekken. Net die mensen moeten wij warm maken om de stap te zetten naar zorg en hen extra begeleiden. Daar zijn nog mooie zaken te realiseren.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): De noden zijn zo groot dat er meer mensen moeten kunnen worden aangetrokken. Er moet werk gemaakt worden van een beeldvormingscampagne, die duidelijk maakt hoe mooi zorg dragen van en geven aan iemand kan zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het groeipad voor tewerkstelling in de kringloopsector – 2829 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) heeft een evaluatie gemaakt van het uitvoeringsplan van huishoudelijk afval. Zij heeft vastgesteld dat de winkerverkoop in de kringloopcentra in 2019 – dat is nog voor corona – steeg naar gemiddeld 5,5 kilogram per inwoner. Nochtans was de doelstelling 7 kilogram per inwoner tegen 2020. De evaluatie geeft ook aan dat in de huidige context de doelstelling niet binnen handbereik ligt.

Voor de collega's, zodat iedereen kan volgen: die doelstelling is een specifieke hergebruiksdoelstelling voor de erkende kringloopcentra. Zo zorgen we ervoor dat

we een stap zetten richting circulaire economie en meer gebruikmaken van spullen die nog niet op het einde van hun leven zijn.

De evaluatie die de OVAM heeft gemaakt, is belangrijk. De conclusie dat de huidige context niet toelaat om de doelstelling die we eigenlijk voor vorig jaar hadden vastgesteld te bereiken, is ook belangrijk. Want de kringloopsector zelf slaakt al jaren de noodkreet dat hij een tekort heeft aan handen. En als je dan een doelstelling hebt zoals die die we hebben opgelegd met betrekking tot hergebruik, dan hangt het ene natuurlijk wel met het andere samen.

In 2018 hebben ze, op basis van een rondvraag, aangegeven dat er nood is aan zo'n 1500 extra handen, extra werknemers, om de doelstelling van 7 kilogram hergebruik per inwoner te behalen. In 2019 hebben ze nogmaals benadrukt dat ze meer zouden kunnen doen, dat ze werk te over hebben en dat ze aan tweeduizend langdurig werkzoekenden een zinvolle job zouden kunnen geven. En ook in 2020 riep HERWIN, een collectief van sociale circulaire ondernemers, op tot een verdubbeling van jobs in de sociale economie.

Gisteren heeft Europa zijn engagement om richting een vergroening te gaan, opgetrokken naar 55 procent CO₂-daling tegen 2030. Dat betekent dat het alle hens aan dek is in alle sectoren die kunnen bijdragen aan vergroening. En dit is nu een sector die in het hart zit, die eigenlijk het allereerste laaghangende fruit is binnen hergebruik, binnen circulariteit, en die we zouden moeten kunnen versterken. Sinds 1 april 2021 zijn er 213 extra voltijdse plaatsen, waarvoor dank. Dat zijn 245 tewerkstellingsplaatsen, door u toegekend aan de maatwerkbedrijven en maatwerkafdelingen die normaal gezien nu operationeel zouden moeten zijn. Minister, tenzij er een tegenbericht is van u, ga ik ervan uit dat zij sinds 1 april ook effectief gestart zijn. Het gaat over 245 plaatsen die zich toespitsen op activiteiten in de circulaire economie. En er zou nu dus ook een tweede oproep komen voor nog eens 50 extra plaatsen.

Maar als u kijkt naar de doelstelling van 7 kilogram hergebruik per inwoner die we hebben vooropgesteld, dan is het duidelijk dat dit een eerste stap is, maar niet voldoende. Er is veel meer nodig om de tewerkstellingsnood in de kringloopsector op te lossen en zo de hergebruiksdoelstelling te realiseren. We moeten hierna zelfs nog naar ambitieuzere doelstellingen kunnen gaan, als we dat pad van de vergroening willen voortzetten. Die doelstelling is voor ons een prioriteit die met stip op één zou moeten staan. We hebben daarnet gehoord hoe belangrijk we het vinden om te werken aan werkbaar werk en hoe belangrijk we het vinden om te werken rond kwetsbare mensen in onze economie. Wel, hier ligt iets waarmee je twee vliegen in één klap zou kunnen slaan, zowel die eerste stap voor een circulaire economie verder versterken, met mensen die vandaag ver staan van de arbeidsmarkt, als het hergebruik van goederen die anders weinig waarde zouden krijgen. Want de kringloopcentra werken met goederen die hun cadeau werden gedaan.

Minister, hoeveel van die 215 extra plaatsen gingen naar de kringloopcentra? Wanneer exact zullen die 50 extra plaatsen waarvan sprake in een vorige vraag, worden gelanceerd?

Hoeveel extra mensen zijn er volgens de prognoses nodig om de doelstelling van 7 kilogram hergebruik per inwoner te realiseren tegen 2022? Corona heeft ons een jaar doen verliezen. Maar goed, dan zouden we dat met twee jaar vertraging mogelijk kunnen maken.

Welke prognose hebt u voor extra jobs in de kringloopsector tegen het einde van deze legislatuur, dus boven op de reeds toegekende 215 en 50, zodat de tewerkstellingsnoden en de noodkreet vanuit de sector naar verdere ondersteuning kunnen worden ingevuld? Welk groeipad hebt u om die maatschappelijke en groene doelen mogelijk te maken?

Bent u bereid om gefaseerd werk te maken van een open contingent voor de maatwerkbedrijven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Almaci, ik ben uiteraard altijd tot veel bereid. Ik zal proberen een antwoord te formuleren op uw interessante en belangrijke vraag. U hebt het zelf gehad over het groeipad dat we gelanceerd hebben en dat goed is voor zo'n 245 extra jobs. Ik deel met u de ambitie dat er zeker plaats moet zijn in de sociale economie. En de kringloopcentra vormen daar een onderdeel van.

In het groeipad hebben we de focus inhoudelijk gelegd op de ontwikkeling en realisatie van circulaire duurzame bedrijfsactiviteiten. Dus: 100 procent circulair. Maar dat is natuurlijk niet uitsluitend kringloop, want er zijn ook andere sociale-economie-initiatieven die circulair kunnen zijn.

Hoe is dat verdeeld? 21 plaatsen zijn toegekend aan de maatwerkafdelingen binnen reguliere ondernemingen. 192 plaatsen zijn toegekend aan de maatwerkbedrijven. Dat zijn de beschutte en sociale werkplaatsen. Daarvan zijn er 68 plaatsen naar de beschutte werkplaatsen gegaan en 124 naar de sociale werkplaatsen, waarvan 75 plaatsen naar de kringwinkels.

De cijfers tonen aan dat niet alleen bij de kringwinkels, maar ook in veel andere maatwerkbedrijven er een enorm potentieel aanwezig is om via circulaire bedrijfsactiviteiten sociale tewerkstelling te creëren. Je hebt dat rond het levenseinde van goederen, distributie, gebruik van grondstoffen, productie.

We hebben ondertussen nog een nieuw groeipad in gang gezet, nu het VIA6-akkoord definitief is goedgekeurd. Ik werk nu aan de uitwerking daarvan.

Zuurstof geven aan de sociale economie kan op veel manieren gebeuren. We hebben gezien dat er globaal een grote groei aan tewerkstelling is binnen de sector. Maar de effectieve invulling van het toegekende contingent is op sommige plaatsen nog een beetje een probleem. In het najaar van 2020 hebben we de regel van de automatische herverdeling van het onbenutte contingent voor het eerst toegepast. De plaatsen die op die manier vrijkwamen, zijn onmiddellijk herverdeeld onder de maatwerkbedrijven, met een invullingsgraad die hoger is dan 95 procent. Op die manier hebben we bijna 300 plaatsen kunnen herverdelen.

Ik zat daar een beetje mee in, omdat ik dat raar vind, maar het blijkt wel dat dat een belangrijke maatregel is. Want je hebt plaatsen, maar ze moeten natuurlijk wel ingevuld zijn. En er staan ook veel mensen te wachten om tewerkgesteld te kunnen worden.

Ook de vereenvoudiging en de eenduidigheid van het nieuwe kader rond de arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie zullen zorgen voor een betere feitelijke invulling van het beschikbare contingent. Binnen de lokale diensteneconomie wordt ook opgeroepen om het contingent beter in te vullen. We moeten dus boven de 90 procent komen. Ik zie ook toekomst in het ontwerpdecreet individueel maatwerk, om meer mensen in de reguliere circulaire economie tewerk te stellen.

Er is tot slot nog het heel interessante project van de digibanken, waarvoor we 50 miljoen euro voorzien. Ik zie daar een heel grote rol voor kringloopcentra. Maar ze gaan er natuurlijk op moeten willen inspelen. Het gaat om oude computers die je uit elkaar haalt en refurbisht. En dan ga je eigenlijk ook meteen in opleidingen voorzien voor kwetsbare mensen. Ik wil meer kwetsbare mensen bereiken op de plaatsen waar ze komen, en dat is heel vaak in kringloopwinkels. Je kunt daar dus twee grote maatschappelijke zorgen met elkaar combineren. Daar moet nog een projectoproep voor gebeuren. Het is nog in opbouw. Maar ik ga ervan uit dat de

kringloopcentra daar onder andere een van de grote trekkers van zullen worden. Daar liggen dus ook grote potentialiteiten op korte termijn.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Minister, stel dat je een prognose zou maken van het hergebruik. In 2018 was het 5,5 kilogram. In 2020 moest het naar 7,7 kilogram gaan. Ik heb in mijn vraag gezegd: laat ons dan 2022 nemen, want we zijn er nu nog niet. We hebben nog een hele weg te gaan. Dan zou je eigenlijk een pad moeten kunnen uittekenen van wat dat betekent aan bijkomende tewerkstelling die nodig is om die anderhalve kilogram verschil te overbruggen. We geven een doelstelling aan OVAM, maar we moeten ook de tools geven aan de verschillende spelers om die doelstelling effectief te kunnen behalen.

In casu gaat het om de kringloopcentra. U geeft het voorbeeld van de pc's die je uit elkaar kunt halen en upscalen, zodat het opnieuw gebruiksstukken worden.

Dat biedt op zich heel veel mogelijkheden om creatief na te denken over manieren om mensen specifiek daarvoor op te leiden. Ik denk dat er op het vlak van herstel in ons land en zeker in Vlaanderen ontzettend veel mogelijk is. Er waren de afgelopen jaren ook prachtige initiatieven, zoals de repair cafés, die nu door corona echter stil liggen of virtueel plaatshebben. Die groeiden echt van onderuit. Daar kan je echt heel mooie dingen mogelijk maken.

Ik weet ook dat er bij die 215 jobs die nu al gecreëerd zijn in het kader van de duurzame circulaire economie – wat dus breder gaat dan enkel deze topic – bijvoorbeeld fietsherstellers tewerkgesteld werden. Er groeit en beweegt dus heel veel in die sector. De harde realiteit is echter wel dat we een tand bij zullen moeten steken qua ondersteuning. Dat die vraag naar ondersteuning heel terecht is, blijkt ook uit onderzoek. Een onderzoek uit 2019 van Cantillon, Coene en Marchal geeft aan dat wat je nu investeert in middelen om de tewerkstellingsnood in de sector voor hergebruik op te vangen, geen kosten zijn, maar dat de return on investment enorm groot zal zijn. Dit laat zich op verschillende vlakken terugverdienen, omdat het gaat om mensen die anders geen plaats op de arbeidsmarkt kunnen vinden. Dat is dus een besparing op toelagen en een bijkomende inkomst qua belastingen. Bij dit bijzondere schakelmoment, in ons land en ook in Europa, krijgen we een maatschappelijke return van de vergroening van de economie. Dit is echt het moment om dat soort investeringen te doen.

Ik kom dus tot mijn bijkomende vraag. Naast de creatieve insteken die er zijn en waar ik, samen met u, achter sta en waarover we ook met de sector moeten nadenken, is er wel de harde vraag om die anderhalve kilogram te overbruggen en daarvoor de nodige investeringen te doen. Zijn we bereid om dat te doen? Dat behoeft een veelvoud van het aantal jobs dat nu gecreëerd werd, van 215 plus 50. Dat is een eerste stap, maar er is veel meer nodig. Ik herinner u heel graag aan de verkiezingsbelofte van CD&V uit de campagne van 2019 om 7000 extra jobs te creëren in de sociale economie. Wilt u daarvoor een groeipad opstellen, wetende dat de opbrengst een veelvoud zal zijn? U vindt in ons daarvoor in ieder geval een partner.

De voorzitter: We zijn blij dat u het CD&V-programma zo goed kent, mevrouw Almaci.

Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Het groeipad in de sociale economie is al langer gekend. We hebben het er ook al over gehad bij de bespreking van de beleids- en begrotingstoelichting (BBT). Er werd toen ook al aangegeven dat er extra aandacht besteed wordt aan projecten in de circulaire economie. De problematiek van de kringloopwinkels is gekend. Ik heb die in deze commissie ook al ter sprake gebracht.

Vorig jaar was het duidelijk dat ze handen te kort hadden. De coronacrisis en de lockdown hebben daar een serieuze invloed op gehad, want mensen gingen meer klussen en er werd meer opgeruimd. Dat is een goede zaak geweest voor de kringloopwinkels. Als we op die manier die afvalberg kunnen verkleinen en ervoor zorgen dat mensen meer gaan hergebruiken, dan zijn we alvast op de goede weg.

Ik ben ervan overtuigd dat er nog andere groeimogelijkheden zijn voor de kringloopwinkels. Die liggen volgens mij niet alleen in een groeipad voor die doelgroepwerknemers. Laat ons daar out of the box denken en met de sector in overleg gaan. Volgens mij zijn er nog heel wat onontgonnen paden op het vlak van innovatie.

Ik heb hierover de volgende vraag. Op welke manier wordt dat onderzocht? Minister, hoe gaat u in overleg met de sector?

We moeten er ook voor zorgen dat we niet terechtkomen in een tunnelvisie. Want de sociale economie gaat veel ruimer dan de kringloopwinkels alleen. Laten we alvast de middelen die er zijn ook zo ruim mogelijk inzetten, zodat ook de andere sociale-economieondernemingen de kans hebben om verder te groeien en zich verder te ontwikkelen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel voor de zeer interessante vraag. Ik heb nog een aanvulling bij de tussenkomst van collega Claes. We zien dat er bottom-upinitiatieven worden genomen om zich efficiënter te organiseren, zeker binnen die duurzame circulaire activiteiten. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan de Kringshop. Dat is een multiwebshop waarbij men online tweedehandsgoederen kan aankopen uit zes kringloopwinkels uit heel Vlaanderen. Die kan een groot publiek aantrekken.

Dat is ook een bijdrage aan de circulaire economie. Als er meer potentiële klanten voor de webshop zijn, vergroot dit de kans dat iemand de tweedehandsspullen kan gebruiken en voor een toegankelijke prijs zal aankopen.

Minister, hebt u weet van andere kringwinkels die zich bij dit initiatief zouden willen aansluiten? Ziet u deze bottom-up initiatieven ook in andere domeinen ontstaan? Bent u bereid om met betrekking tot de domeinen waar dat niet het geval is top-down aanbevelingen te doen, zodat daar efficiëntiewinsten kunnen worden geboekt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Claes, u hebt me gevraagd of ik met de sector overleg pleeg. Het is ongelooflijk hoe vaak met de sector wordt overlegd.

Mevrouw Almaci, een aantal van uw deelvragen komen letterlijk uit de besprekingen die we met de sector hebben gevoerd. Dat is geen kritiek. U hebt gevraagd of ik met de sector onderhandel. Ik doe dat absoluut en uw vraag kwam heel herkenbaar over, want ze kwam uit een zeer recent verleden. Dat gebeurt niet enkel met Vlaamse volksvertegenwoordigers van de oppositie. Het zijn ook soms Vlaamse volksvertegenwoordigers van de meerderheid.

Meyrem Almaci (Groen): Het is belangrijk niet in een ivoren toren te zitten.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Almaci, daar moet u zich in mijn geval zeker geen zorgen om maken. Er is een terecht spanningsveld tussen het enorme potentieel voor de kringloopeconomie, met de doelstelling inzake 7 kilogram aan hergebruikte goederen, en de vraag naar plaatsen in de sociale economie. Die plaatsen worden in hoge mate gesubsidieerd. Het gaat om 55 procent van de loonkosten.

Ik vind dat we erover moeten durven nadenken of dergelijke jobs in de circulaire economie ook in een ander model en niet enkel door middel van een tewerkstellingssubsidie voor de sociale economie mogelijk zijn. Moeten we niet durven nadenken over een veel sterkere samenwerking met de reguliere economie?

Het is een en-en-verhaal. Dat is trouwens helemaal iets voor CD&V. Het gaat om de sociale economie en de reguliere economie en om de overheidsinvesteringen en private investeringen. Het akkoord van het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité (VESOC) 'Alle hens aan dek' omvat een actie, speerpunt 18, om de ondernemingen in de sociale economie met nieuwe, duurzame innovatiebedrijfsopdrachten te laten transformeren in de richting van de circulaire economie. Dat is van belang, want ik denk dat elk bedrijf in Vlaanderen op den duur circulair zal worden of een onderdeel van de circulaire keten zal worden. Ook met het individueel maatwerk maak ik echt werk van het creëren van nieuwe jobs. Dat is allemaal van belang.

Mevrouw Claes, ik heb in mijn inleiding zelf gesteld dat de sociale economie uiteraard meer dan de kringwinkels is. Dat is een terechte opmerking. Er zijn prachtige duurzame circulaire projecten in de voormalige beschutte werkplaatsen. Wat innovatie en sociale economie betreft, zet de oproep in het VESOC-akkoord net in op innovatie. Dat is goed voor 10 miljoen euro aan projecten.

Mevrouw Vandromme, ik ben uiteraard blij met de bottom-up projecten. Ik ondersteun innovatieve projecten door middel van de periodieke oproep in verband met innovatie in de sociale economie. Ik weet niet of ik u nog meer concrete voorbeelden kan geven. Daarvoor moet ik mijn kabinet raadplegen.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Minister, ik ben het eens met de sprekers die stellen dat de sociale economie meer dan enkel de kringloopcentra is. U hebt verklaard dat we moeten nadenken over een ander model, waarin de reguliere economie ook dergelijke zaken doet. Dat klopt, maar mijn vraag om uitleg gaat heel specifiek over de opdracht en de specifieke hergebruiksdoelstelling die de Vlaamse overheid de circulaire kringloopcentra in het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval heeft gegeven. Het is voor burgers die dit eventueel volgen belangrijk dat we weten waarover we het hebben. Dat is het uitgangspunt van mijn vraag om uitleg. De Vlaamse Regering en de Vlaamse meerderheid hebben de circulaire kringloopcentra verteld dat ze de doelstelling van een aantal jaren geleden, een hergebruik van 5,5 kilogram aan goederen, tegen 2020 tot 7 kilogram moesten optrekken. Dat is een overbrugging van anderhalve kilogram.

Ik heb in mijn vraagstelling gesteld dat dit niet meer haalbaar is. 2020 was vorig jaar. Ik heb voorgesteld naar 2022 te gaan, maar dan moet de Vlaamse overheid een inspanning leveren. De Vlaamse Regering kan een heel specifieke sector geen doelstellingen opleggen en vervolgens verklaren dat we ook naar de andere deelaspecten moeten kijken. Dat is een filosofisch debat, maar de sector heeft een opdracht gekregen en heeft gesteld hiervoor handen nodig te hebben. Dat wordt een veelvoud van de 245 arbeidskrachten die ze hebben gekregen en de 50 arbeidskrachten die nog volgen. U hebt net omstandig uitgelegd dat die 245 arbeidskrachten voor meer dan enkel de kringloopcentra zijn bedoeld. We zien dan natuurlijk dat er een probleem is.

Dan moet je eerlijk zijn en zeggen dat je het eigenlijk onmogelijk maakt voor die circulaire kringloopcentra om die doelstellingen te halen met de middelen die gegeven worden, ondanks het feit dat we uit het onderzoek van onder meer mevrouw Cantillon weten dat, als je daarin investeert, het resultaat een veelvoud aan opbrengsten zal zijn. Ik begrijp het dus niet. Je moet een groeipad maken waarmee de circulaire kringloopcentra hun doelstelling kunnen halen. Daarmee maken wij richting Europa onze ambitie waar om circulair te gaan op het allerlaagste niveau,

hergebruik. We moeten dus nadenken over een ander model. Is sociale economie meer dan kringloopcentra? Ja! Maar als jullie een doelstelling bepalen in het Vlaamse uitvoeringsplan huishoudelijk afval, specifiek voor circulaire kringloopcentra, dan kun je daarna niet al die andere argumenten aanhalen om te zeggen dat die doelstelling ook door anderen kan worden waargemaakt. Want jullie hebben die doelstellingen specifiek aan hen opgelegd.

Ik besluit dus dat er een groeipad nodig is, en ik hoop oprecht dat er huiswerk wordt gemaakt, en dat die kringloopcentra met hun noodkreet voor meer handen niet het antwoord krijgen dat er meer moet worden geïnnoveerd. Je kunt innoveren, maar de noodzaak aan meer handen die die innovaties in goede banen leiden, dat kun je niet oplossen, tenzij je erin durft te investeren. Als je een doelstelling bepaalt moet je ook het kader creëren waarin men die doelstelling kan halen. Ik roep echt op om dat gewoon waar te maken in deze legislatuur. Dat heeft CD&V in haar campagne ook naar voren gebracht, en daar zijn wij als groene partij grote pleitbezorger voor; we zijn daarin dus ook een partner. Anders geraken we nooit aan die 7 kilo.

Ik zal volgend jaar de vraag stellen waar we staan. Ik zal dat opvolgen bij de OVAM. Maar ik vrees dat er een rechtstreekse link is tussen het gebrek aan inspanningen – de eerste goede stap is gezet, u zult mij niets anders horen zeggen – en de richting waarin we uitgaan. Laat ons bij het topic van de vraag blijven. En dan is mijn vaststelling vandaag, met de antwoorden die ik gekregen heb, dat er meer nodig zal zijn om de kloof te overbruggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over jobhunting en de activering van langdurig werkzoekenden door VDAB – 2855 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik zal het kort en bondig houden, minister. Mijn vraag is eigenlijk gewoon een opvolgingsvraag van een discussie die we begin februari in de plenaire vergadering hebben gehad. Herinner u dat er toen nogal wat commotie was rond mogelijke plannen van VDAB om toch de begeleiding van langdurig werkzoekenden minder intens te gaan maken, vanwege de grote werklast die men de komende maanden verwacht door corona: een serieuze toename van de werkloosheid. U hebt toen heel duidelijk gezegd dat daar geen sprake van zal zijn. U hebt toen ook verwezen naar een nieuw initiatief: jobhunting. U gaat op jacht naar jobs voor mensen die vooral langdurig werkzoekend zijn.

Daarom wil ik twee à drie maanden na die discussie in de plenaire vergadering toch eens horen wat de stand van zaken is. Er zitten twee elementen in mijn vragen: wat is ondertussen de status van die nota die er toen was, en de mogelijke ideeën om te beknipten op de begeleiding van langdurig werkzoekenden? Wat is daar de laatste stand van zaken, is er ondertussen al een definitieve beslissing genomen daarover? Kunt u daar iets over zeggen?

Ten tweede kondigde u toen een voorstel aan rond jobhunting. Wat is daarvan de stand van zaken? Dat zou vanaf begin april starten; is dat inderdaad zo gebeurd? Zijn daar al eerste ervaringen rond?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het klopt wat u zegt, dat VDAB een nieuw voorstel heeft voorgelegd aan de raad van bestuur, waarbij men niet meer werkt met een categoriale aanpak, maar vanuit de noden van de werkzoekende. Dat betekent dat de begeleiding georganiseerd wordt met specifieke noden van de klant als vertrekpunt, en niet vanuit de eigen organisatieoverwegingen. En dat is voor mij een veel betere aanpak. De raad van bestuur heeft dat voorstel op 3 maart 2021 unaniem goedgekeurd.

Als je dan werkt op basis van de noden van de klant, heb je ook nood aan een extra intensief aanbod voor groepen die het nog moeilijker hebben. Zo is die jobhunting er dan gekomen. Jobhunting zal niet worden aangeboden door VDAB zelf maar door partners. De oproep is gepland in mei, dus een maand later dan voorzien. Die wordt nu gefinaliseerd. Als er goede voorstellen binnenkomen en de procedure volgens de normale termijnen kan verlopen, kunnen we die dienstverlening vlot opstarten.

Voor de eerste ervaringen moeten we nog wat afwachten. Maar ik ben ervan overtuigd dat we moeten klaarstaan om bij uitstek moeilijker groepen, zoals de langdurig werkzoekenden en de aangepast beschikbaren, sterker te begeleiden naar werk.

De timing is een beetje opgeschoven, collega Ongena, maar dat heeft ook te maken met het plan dat een andere vorm heeft gekregen dan de eerste bespreking die er is geweest op de raad van bestuur van VDAB. Persoonlijk vind ik trouwens dat het een veel beter plan is geworden.

De voorzitter: Vindt u het ook beter, collega Ongena?

Tom Ongena (Open Vld): Ja, absoluut. Het is goed nieuws dat men heeft ingezien dat men de weg die sommigen wilden inslaan, beter verlaat, en dat men nu heeft gekozen voor die niet-categoriale aanpak en vertrekt vanuit de noden van de mensen zelf. Dat is inderdaad een enorme verbetering. Want ik heb de Arvastatcijfers er nog eens op nagekeken. De cijfers zijn, wat langdurig werkzoekenden betreft, echt wel zorgwekkend. Waar de laatste maand het aantal andere categorieën van werkzoekenden daalt, is het aantal mensen in langdurige werkloosheid – werkloos sinds een jaar – gestegen met 22,9 procent. En het aantal mensen dat meer dan twee jaar werkloos is, is ook nog eens gestegen met 5 of bijna 6 procent. Dat moet ons echt wel zorgen baren. Daarom ook is het goed dat men die focus houdt op langdurig werklozen. We weten allemaal dat, hoe langer je werkloos bent, hoe moeilijker het wordt om opnieuw aan de slag te gaan.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Het gaat niet enkel om VDAB en de begeleiding van mensen. We hebben ook nog andere aspecten in ons regeerakkoord die ertoe kunnen bijdragen om vooral mensen die langdurig werkloos zijn opnieuw richting die arbeidsmarkt te krijgen. Ik heb het over de gemeenschapsdienst en aan de andere kant ook over de hervorming van het doelgroepenbeleid. Minister, wat is de stand van zaken in die twee dossiers? Want die zijn toch ook cruciaal om de langdurige werkloosheid aan te pakken.

De voorzitter: Twee kleine dossiertjes waarvan u ook een stand van zaken vraagt.

Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik zal niet ingaan op andere dossiers, voorzitter. Dat is interessant, maar het zou ons inderdaad ver leiden.

Ik wil specifiek ingaan op cijfers die u zelf opvroeg over het aantal bemiddelaars bij VDAB. Uit het antwoord op uw schriftelijke vraag begrijp ik dat dat aantal de voorbije jaren constant is gebleven, rond de achthonderd vte's. Maar we weten

allemaal, en de minister geeft het ook aan, dat het aantal opdrachten en taken dat VDAB toegewezen heeft gekregen, ontzettend gestegen is. We willen ook allemaal meer werk maken van de opvolging en de begeleiding van bijvoorbeeld langdurig zieken. Ja, dan wordt dat moeilijk met de beschikbare middelen. Voor de zomer hebben we er ook al op gewezen.

Ik weet ook wel dat er via 'Alle hens aan dek' eenmalig 11 miljoen euro werd uitgetrokken, voor 150 vte's. Maar ik denk dat we toch eens binnen VDAB moeten kijken naar de verhouding tussen handen op het terrein, de bemiddelaars en trajectbegeleiders die bezig zijn met de werkzoekenden, en het management, de stafdiensten enzovoort. Want daar is er toch wel een serieus onevenwicht. We zien bij de experts een stijging van 416 in 2012 naar bijna 1000 in 2019. Bij stafhoofden zien we een stijging van 355 in 2017 naar 384 in 2019. We moeten toch echt opletten dat VDAB geen waterhoofd wordt en dat de middelen die wij daarin investeren maximaal terechtkomen bij de werkzoekenden. We hebben hervormingen nodig op dat vlak. En vooral moeten we de focus behouden op die langdurig werkzoekenden, die kwetsbare profielen, die door corona nog kwetsbaarder dreigen te worden. Ik heb begrepen dat men binnen de raad van bestuur van VDAB vreest om, gezien de stijging van de werkloosheid ten gevolge van corona, 360 vte's te kort te zullen komen om die mensen te begeleiden. Dat zou natuurlijk absoluut dramatisch zijn. We moeten hands-on zijn en hebben vooral handen op het veld nodig.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben het eens met de opmerking van collega Gennez. We hebben ook al doorgesproken met VDAB dat ze moeten oppassen dat ze voldoende mensen op het veld hebben en niet te veel managers. Want op den duur is iedereen manager en dat is natuurlijk ook niet gezond. Ik weet dat ook de voorzitter van VDAB daar zeer, zeer gevoelig voor is. Het personeelsbeleid is natuurlijk een onderdeel van het personeelsplan.

Ik heb er wel begrip voor dat VDAB zegt dat ze mee regisseur worden. Dat betekent dat ook mensen die niet op het veld begeleiden, wel de begeleiding kunnen doen van diegenen die het op het veld doen. Ook daar moet een evenwicht worden gezocht.

Collega Ongena, de dossiers die u aanhaalt, zijn ook 'on track'. Wij zijn daaraan volop aan het werken. Maar ik ga ervan uit dat wij, gezien het gevorderde uur, beter geen debat over gemeenschapsdienst beginnen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voor alle duidelijkheid: het was niet mijn bedoeling daarover een heel debat te starten maar even te polsen naar de timing. Kunt u iets meer zeggen over de beoogde timing? Is dat tegen de zomer of tegen 2025 bij wijze van spreken?

De voorzitter: Wel ja, tussen de zomer en 2025.

Tom Ongena (Open Vld): Goed, ik zal daarover nog vragen om uitleg indienen en dan kunnen wij het debat dan voeren. Ik ga er nu niet langer bij stilstaan. Ik wens iedereen een gezonde en lekkere maaltijd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.